

REZUMAT

COMUNITĂȚILE MARGINALIZATE ȘI GRADUL DE SĂRĂCIE DIN REGIUNEA SUD-EST

Agenția pentru Dezvoltare Regională
Sud-Est

Beneficiar: Agenția pentru Dezvoltare Regională

Sud-Est

Str. Anghel Saligny, nr. 24,

Brăila, România

Elaborator: SC ACZ Consulting SRL

Str. Ștefan Velovan, nr. 23A,

Craiova, România

Cuprins

Acronime	4
Introducere.....	6
Capitolul I. Analiza contextului regional.....	10
I.1. Profilul teritorial și economico-social al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est.....	10
I.2. Principalele disparități la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est	16
Capitolul II. Comunitățile marginalizate din Regiunea Sud-Est	19
II.1 Identificarea comunităților marginalizate urbane	19
II.2. Identificarea comunităților marginalizate urbane	20
II.3. Repartizarea teritorială a tipurilor de comunități marginalizate urbane.....	21
II.4 Identificarea nevoilor comunităților marginalizate urbane	22
II.6 Repartizarea teritorială a tipurilor de comunități marginalizate rurale.....	25
II.7 Identificarea nevoilor comunităților marginalizate rurale	25
Capitolul III. Maparea comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est	28
III.1. Comunitățile marginalizate urbane.....	28
III.2. Comunitățile marginalizate rurale.....	36
Capitolul IV. Populația romă din Regiunea Sud-Est.....	40
IV.1 Caracteristicile romilor și stilul de viață	41
IV.2 Repartizarea teritorială a comunităților de romi	42
IV.3 Situația actuală a minorității rome la nivel de regiune/ județ.....	42
IV.4 Probleme specifice ale populației rome	46
Capitolul V. Gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est	48
Capitolul VI. Măsuri, politici și recomandări privind incluziunea socială în Regiunea Sud-Est	51
Capitolul VII. Concluzii	59

Acronime

ADR	Agenția pentru Dezvoltare Regională
AJOFM	Agenția Județeană de Ocupare a Forței de Muncă
AF	Asociație Familială
COM/CE	Comisia Europeană
CMSR SE	Studiul "Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est"
DGASPC	Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului
DLRC	Dezvoltare locală plasată sub responsabilitatea comunității
DSP	Direcția de Sănătate Publică
FEDR	Fondul European pentru Dezvoltare Regională
FESI	Fondurile Europene Structurale și de Investiții
II	Întreprindere Individuală
INS	Institutul Național de Statistică
ISJ	Inspectorat Școlar Județean
ITM	Inspectoratul Teritorial de Muncă
Km	Kilometru
MDRAP	Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice
ONG	Organizație Non-Guvernamentală
PDR	Planul de Dezvoltare Regională
PFA	Persoană Fizică Autorizată
PIB	Produsul Intern Brut

POCU	Programul Operațional Capital Uman
POSDRU	Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane
UAT	Unități Administrativ Teritoriale
UE	Uniunea Europeană
VMG	Venitul Minim Garantat

Introducere

Scopul studiului

Fenomenele sociale și evoluția acestora de-a lungul timpului prezintă un rol important în definirea, fundamentarea și ghidarea direcțiilor de dezvoltare în viitor, astfel încât monitorizarea acestora și cunoașterea exhaustivă să conducă la evitarea și contracararea efectelor negative ce pot fi determinate de aceste fenomene.

De-a lungul timpului, au fost dezvoltate politici și programe specifice pentru combaterea excluziunii sociale, precum și acțiuni pentru reducerea sărăciei, însă cu toate eforturile întreprinse de autoritățile locale sau de actorii centrali, există în continuare diverse probleme privind gestionarea acestora. Monitorizarea permanentă a acestor fenomene și informarea decidenților politici de la nivel local, regional și are un rol foarte important în vederea evitării efectelor negative pe care aceste probleme sociale le pot determina.

În acest context, elaborarea studiului "Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est" este necesară pentru identificarea și maparea comunităților marginalizate din regiune, oferind o imagine de ansamblu a situației actuale și a măsurilor/

recomandărilor care să se adreseze nevoilor locuitorilor acestor zone. Studiul a ținut cont de strategiile existente la nivel național, de prioritățile din documentele strategice naționale și europene privind politica de coeziune, prioritățile determinate de Strategia Europa 2020 și Strategia Uniunii Europene privind Regiunea Dunării, prioritățile investiționale propuse în regulamentele europene și prin Cadrul Politicii de Coeziune 2021-2027. De asemenea, s-a avut în vedere interconectarea diverselor aspecte ale incluziunii sociale, care pot oferi o imagine de ansamblu realistă a acestui domeniu la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est.

Conceptul de incluziune socială vizează respectarea statutului și drepturilor tuturor oamenilor dintr-o societate, care trebuie să aibă oportunitatea de a participa în mod relevant la viața acesteia și de a se bucura de un tratament egal cu ceilalți. Conform prevederilor Strategiei Naționale privind Incluziunea Socială, România își propune să devină o țară în care toți cetățenii să aibă oportunități egale, nevoile elementare ale tuturor cetățenilor să fie satisfăcute, diferențele între membrii societății să fie respectate și toate persoanele să fie apreciate și să trăiască demn.

În baza acestor principii, precum și a priorităților investiționale ale noului cadru al politicii de coeziune 2021-2027, se dorește crearea unei "Europe mai socială", care să sprijine calitatea locurilor de muncă, a învățământului, a competențelor, a incluziunii sociale și a accesului egal la sistemul de sănătate. Pilonul european al drepturilor sociale stabilește 20 de principii pentru o Uniune Europeană mai echitabilă și mai favorabilă incluziunii. Unind statele membre și oferindu-le orientări privind modul în care pot îmbunătăți viața de zi cu zi, ocuparea forței de muncă și bunăstarea, pilonul este benefic pentru cetățeni și benefic pentru creșterea economică sustenabilă. Acesta relevă o nouă voință publică și politică de a consolida drepturile sociale într-o perioadă în care există îngrijorări în ceea ce privește viitorul pieței forței de muncă, inegalitățile și schimbările demografice. Pilonul stabilește drepturi pentru lucrătorii cu forme noi și de multe ori precare de încadrare în muncă. UE și statele membre pun în aplicare pilonul în colaborare cu partenerii sociali, regiunile, orașele și societatea civilă. În acest context, se dorește implicarea actorilor și partenerilor regionali relevanți pentru identificarea unor soluții și propuneri de îmbunătățire a vieții cetățenilor din Regiunea Sud-Est, a ocupării

forței de muncă și a bunăstării acestora pentru o incluziune adecvată și echitabilă.

La nivelul României, au fost dezvoltate în ultimii ani politici, programe și intervenții sectoriale care abordează problema excluziunii sociale și reducerii gradului de sărăcie, iar eforturile realizate de administrațiile centrale și locale în acest domeniu au îmbunătățit setul de măsuri și acțiuni propuse a fi realizate pentru persoane aflate în risc de sărăcie, precum și pentru zonele marginalizate. Toate aceste demersuri realizate pe mai multe paliere au avut un rol important în combaterea excluziunii sociale, însă există încă o nevoie reală de concentrare și coordonare a acestor politici și intervenții într-o abordare integrată, care să contribuie la realizarea unui impact pozitiv mai puternic în rândul comunităților marginalizate.

În acest context, studiul privind "Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est" are rolul de a identifica factorii care influențează dezvoltarea socio-economică a regiunii, propunându-și totodată să contribuie la elaborarea și fundamentarea Planului de Dezvoltare Regională 2021-2027. Din acest punct de vedere, evaluarea acestor fenomene sociale la nivel local și regional, furnizează un sprijin important în orientarea și utilizarea cu maximă eficiență a fondurilor

structurale și de coeziune de care România va beneficia în perioada de programare 2021-2027.

Mai mult decât atât, identificarea comunităților marginalizate din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est își propune utilizarea unei abordări integrate a acțiunilor necesare pentru îmbunătățirea calității vieții la nivelul comunităților locale, respectiv stabilirea unor direcții generale de acțiune care să abordeze problemele locale în funcție de contextul existent și potențialul de dezvoltare al zonelor vizate.

De asemenea, studiul va contribui la stabilirea unor direcții de abordare integrată a problematicii comunității romă la nivel local și regional și de susținere a acțiunilor propuse în direcția unei mai bune integrări a acestor în comunitățile din care fac parte. Romii reprezintă una dintre minoritățile cele mai semnificative numeric din România, fiind în același timp și cea mai vulnerabilă din punct de vedere socio-economic, cu acces limitat la serviciile sociale și la locuințe adecvate. În plus, romii sunt afectați de discriminare și se confruntă cu niveluri ridicate de șomaj și analfabetism.

În urma analizei socio-economice și a consultării comunităților marginalizate și a actorilor cheie din regiune, studiul va propune

măsuri, politici și recomandări formulate cu privire la incluziunea socială în regiune la nivelul următoarelor domenii: educație, sănătate, ocuparea forței de muncă, condiții de locuit și servicii sociale. Propunerile formulate au rolul de a acționa în vederea creșterii calității vieții tuturor cetățenilor din regiune, asigurării coeziunii sociale și reducerii sărăciei și a riscului de excluziune socială, precum și în sensul unei mai bune promovări a strategiilor și politicilor în domeniu.

Procesul de elaborare a studiului

Studiul privind "Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est" este elaborat în baza unei analize socio-economice a teritoriului vizat, în baza căreia sunt delimitate nevoile, resursele și problemele populației de la nivel regional și local, precum și potențialul de dezvoltare al zonelor marginalizate ce vor fi identificate.

Abordarea utilizată în cadrul studiului este o abordare „de jos în sus”, elaborarea studiului fiind realizată cu implicarea actorilor locali (mediu public, societate civilă etc.) care cunosc cel mai bine care sunt problemele comunității, precum și nevoile care trebuie acoperite pentru creșterea condițiilor de viață în zonele în care aceștia locuiesc, ceea ce va conferi un grad ridicat de aplicabilitate a

măsurilor și recomandărilor propuse în cadrul studiului. Prin specificul său, abordarea „de jos în sus” va avea un efect pozitiv pentru consolidarea parteneriatului dintre autoritățile publice, pe de o parte, și comunitatea, pe de altă parte.

În baza analizei efectuate și a cercetărilor derulate se propune reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială din regiune, precum și îmbunătățirea calității vieții, creșterea coeziunii sociale, îmbunătățirea mediului de viață și creșterea economică la nivel local.

Studiul vizează următoarele direcții principale:

- Analiza contextului economico-social din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est;
- Identificare comunităților marginalizate urbane și rurale din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est;
- Analiza aspectelor legate de populația romă din regiune;
- Identificarea gradului de sărăcie la nivelul regiunii, a grupurilor vulnerabile și a riscului de sărăcie;
- Aplicarea sondajelor (prin chestionare) în comunitățile marginalizate identificate în urma analizei de birou;

- Definirea unui set de măsuri și recomandări care se adresează nevoilor locuitorilor din comunitățile marginalizate.

Elaborarea studiului privind ”Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est” a presupus utilizarea unei metodologii adecvată, bazată pe un mix optim de metode și tehnici de analiză: colectarea datelor/informațiilor, analiza cantitativă și prelucrarea și interpretarea datelor colectate din diverse surse.

În vederea elaborării studiului, au fost analizate și prelucrate o serie de date și informații, stabilind un set de indicatori relevanți la nivel regional, județean și local, specifici particularităților Regiunii de Dezvoltare Sud-Est. Calitatea și veridicitatea informațiilor colectate și analizate au o relevanță deosebită, deoarece acestea vor conduce la identificarea în mod realist a problemelor cu care se confruntă comunitățile marginalizate din Regiunea Sud-Est.

În procesul de elaborare a studiului, s-a avut în vedere corelarea acestuia cu principalele documente strategice la nivel european, național și regional relevante pentru domeniile acoperite de studiu.

Capitolul I. Analiza contextului regional

Dimensiunea economico-socială prezintă o importanță deosebită în contextul prezentei cercetări, având rolul de a orienta și defini coordonatele necesare analizei parametrilor privind calitatea vieții, incluziunea socială a grupurilor vulnerabile și gradul de expunere la riscul de sărăcie și excluziune socială.

Capitolul I cuprinde astfel o serie de analize cantitative asupra dinamicii condițiilor demografice, macroeconomice, educaționale, de ocupare a forței de muncă, de sănătate și asistență socială, toate necesare pentru creionarea unei prezentări comprehensive privind profilul Regiunii Sud-Est.

Potrivit *Ghidului pentru realizarea analizei comunităților marginalizate în vederea identificării nevoilor și posibilelor soluții pentru acestea*, publicat de Banca Mondială, zonele și comunitățile marginalizate sunt identificate și definite în funcție de următoarele trei criterii: 1) capitalul uman (educație, stare de sănătate, mărimea și compoziției gospodăriei), 2) gradul de ocupare formală a forței de muncă și 3) condițiile de locuire.

I.1. Profilul teritorial și economico-social al Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Cadrul geografic și caracteristici demografice generale

Din perspectivă teritorială, Regiunea Sud-Est se plasează pe poziția a doua ca mărime la nivel național, acoperind o suprafață de 35.762 km², ceea ce reprezintă 15% din suprafața totală a țării.

Regiunea Sud-Est este situată în partea de sud-est a României și se învecinează la nord cu Regiunea Nord-Est, la vest cu Regiunea Centru, la sud-vest cu Regiunea Sud-Muntenia și Regiunea București-Ilfov, la sud cu Bulgaria, la est cu Republica Moldova, Ucraina și țărmul Mării Negre.

Caracteristici economice

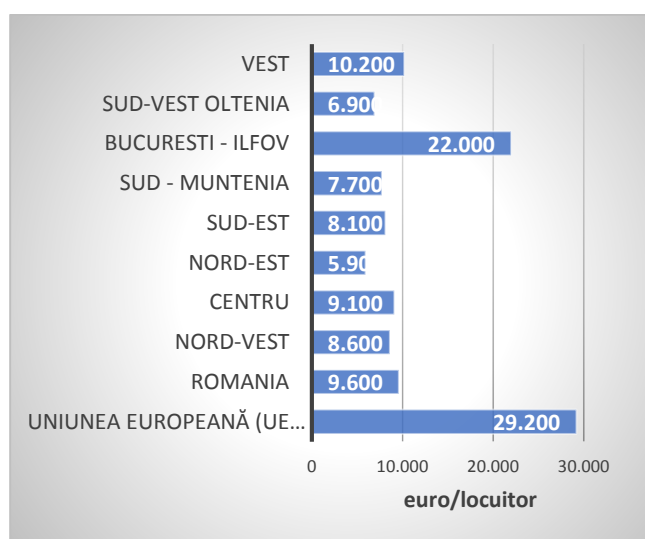
Dezvoltarea economică este una dintre dimensiunile care orientează și contextualizează analiza de ansamblu a comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est.

Indicatorul tradițional utilizat pentru compararea regiunilor din punct de vedere al nivelului de dezvoltare este produsul intern brut, acesta reprezentând suma valorii de

piață a tuturor mărfurilor și serviciilor destinate consumului final, produse în toate ramurile economiei din interiorul regiunii, în decurs de un an. Analizând datele Eurostat disponibile pentru anul 2017, se constată că Regiunea de Dezvoltare Sud-Est înregistra o valoare a produsului intern brut de 8.100 euro/capita, cu 19% mai redus față de media națională, respectiv cu 72,26% mai mic față de media UE 27.

Realizând o analiză comparativă între regiuni, se observă existența unor disparități însemnate. Regiunea Sud-Est se plasează pe locul al patrulea în ceea ce privește PIB-ul/locuitor, nivelul înregistrat în anul 2017 fiind de 2,72 ori mai mic decât valoarea aceluiași indicator în Regiunea București-Ilfov, cea mai dezvoltată dintre cele opt regiuni ale țării.

Produsul intern brut pe cap de locuitor in anul 2017 (prețuri curente)

Educație

În ceea ce privește educația la nivelul regiunii, se observă existența instituțiilor de învățământ din toate categoriile și pentru toate nivelurile de educație (preșcolar, primar și gimnazial, liceal, profesional, postliceal, superior), cât și a centrelor de reeducare și reorientare profesională, inclusiv a instituțiilor de învățământ special pentru copiii cu deficiențe. Un aspect demn de remarcat este infrastructura de învățământ deficitară din mediul rural și accesul limitat al copiilor din familii sărace la programele de educație.

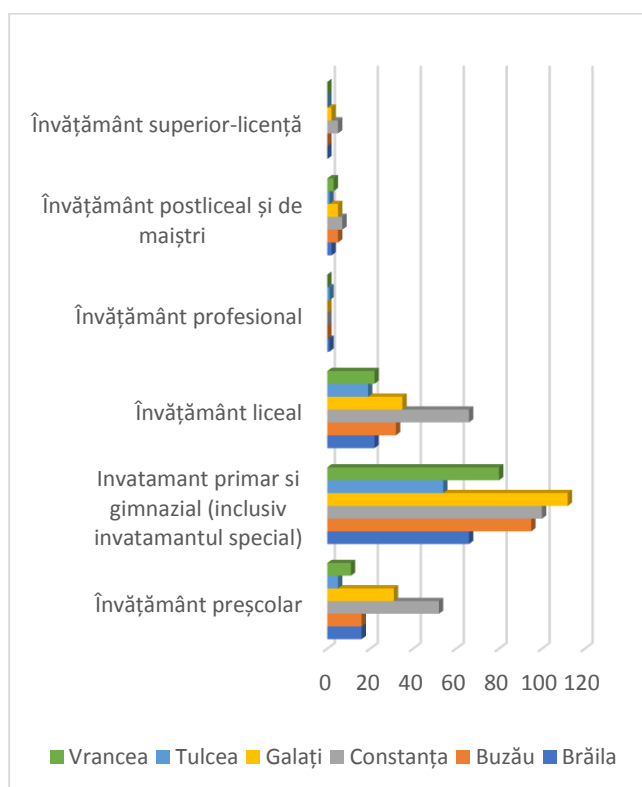
La nivelul Regiunii Sud-Est, în anul 2017, se înregistrau un total de 801 unități școlare, distribuite în următoarele categorii:

- 105 creșe și grădinițe (cu program normal, cu program prelungit și program săptămânal);
- 495 școli din învățământul primar și gimnazial;
- 190 unități din învățământul liceal;
- 5 unități de învățământ profesional și postliceal;
- 6 universități.

Învățământul superior de stat și privat este reprezentat de două centre universitare principale localizate în Constanța și Galați. În centrul universitar din Constanța funcționează următoarele universități: Universitatea

”Ovidius”, Universitatea Maritimă, Academia Navală Militară ”Mircea cel Bătrân”, Universitatea Andrei Șaguna, iar în centrul universitar Galați funcționează Universitatea ”Dunărea de Jos” și Universitatea Danubius cu numeroase facultăți.

Unități școlare pe niveluri de educație, distribuție județeană, anul 2017

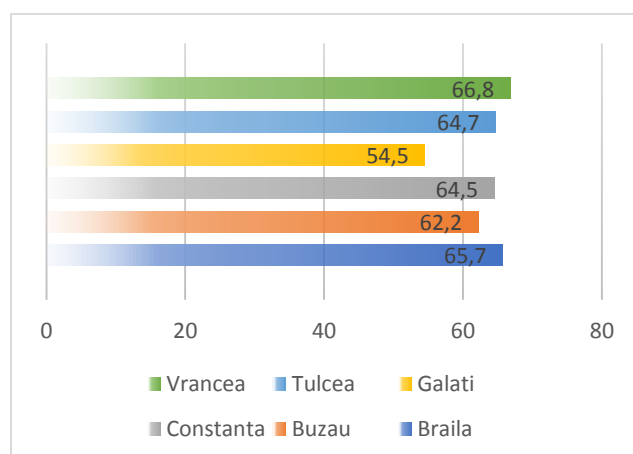
Ocuparea forței de muncă

La nivel național, potrivit datelor INS la nivelul anului 2017, rata de ocupare este de 67,84%, remarcându-se că rata de ocupare în rândul persoanelor de sex masculin este de 70,84%, în timp ce în rândul persoanelor de sex feminin este de numai 64,56%. Această distribuție este menținută inclusiv la nivel de

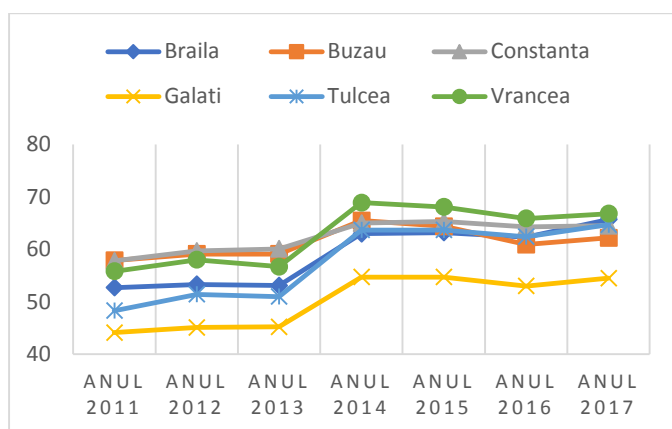
regiuni de dezvoltare. Cu toate acestea, se observă faptul că în anumite regiuni, rata de ocupare este semnificativ mai ridicată – Regiunea București-Ilfov (88,6%), Regiunea Nord-Vest (71,6%), Regiunea Vest (71,1%), Regiunea Centru (70,8%). Motivul pentru care aceste regiuni înregistrează valori mai ridicate constă în dezvoltarea economică și influența centrelor economice puternice din România (orașe precum București, Cluj-Napoca, Timișoara, Sibiu, Brașov).

În intervalul temporal 2011-2017, rata de ocupare urmează îndeaproape evoluția economică a României (perioadele de criză, recesiune sau avânt economic). La nivelul Regiunii Sud-Est se observă aceeași tendință, rata de ocupare atingând 62,4% în anul 2017, comparativ cu numai 53% în anul 2012. Evoluția gradului de ocupare la nivelul Regiunii Sud-Est este prezentată în graficele următoare.

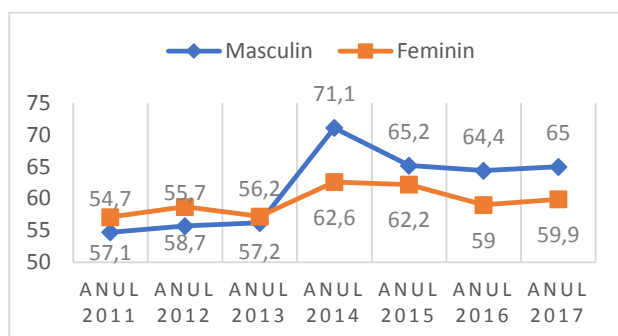
Rata de ocupare la nivel județean în anul 2017

Rata de ocupare la nivel județean în intervalul 2011-2017

Rata de ocupare pe sexe în Regiunea Sud-Est în perioada 2011-2017

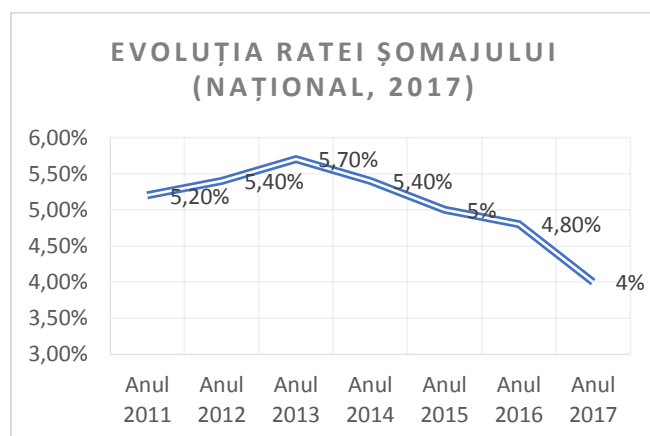

Analiza de la nivelul Regiunii Sud-Est arată că județul Vrancea ocupă prima poziție în raport cu rata de ocupare a populației, aspect ce a cunoscut o evoluție semnificativă începând cu anul 2014. În mod surprinzător, județul Constanța se situează sub județele Tulcea și Brăila. Cel mai slab județ, din perspectiva ocupării forței de muncă, este Galați, fapt datorat activității economice slabe din regiune (excepție municipiul Galați).

Rata șomajului și șomeri înregistrați

Rata șomajului la nivel național era de 4,2% în anul 2017, în termeni absoluți înregistrându-se un număr de 351.105 de persoane. În intervalul temporal 2011-2017, rata șomajului a cunoscut o evoluție complementară cu situația economică și de dezvoltare din România.

Evoluția ratei șomajului la nivel național în anul 2017

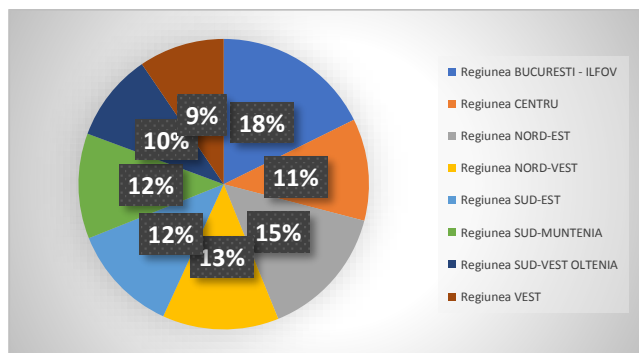
La nivelul Regiunii Sud-Est, rata șomajului a cunoscut o evoluție similară în perioada 2011-2017, însă aceasta a fost mereu mai ridicată decât media de la nivel național. În ceea ce privește distribuția teritorială, cea mai scăzută rată a șomajului este întâlnită în Constanța, reprezentând și județul cel mai dezvoltat din punct de vedere economic, iar cele mai ridicate cote se înregistrează în Buzău respectiv Galați. În valori absolute, la nivelul județelor Galați și Buzău există peste 15.000 de șomeri, peste 9.000 în Constanța, 6.300 în

Brăila, 6.900 în Vrancea și 3.900 în județul Tulcea.

Sănătatea și Asistența Socială

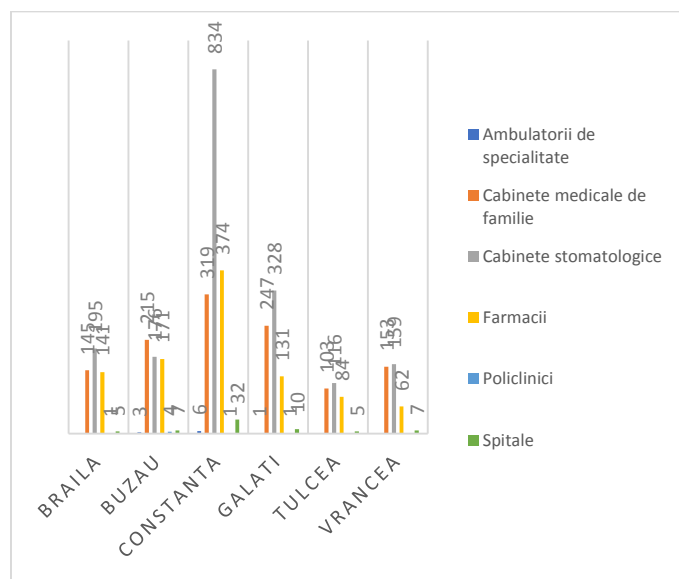
Conform INS, la nivelul anului 2017, pe întreg teritoriul României, numărul total de unități sanitare (incluzând spitale, ambulatorii, centre de sănătate, policlinici, cabinet medicale, stomatologii și farmacii era de 60.574, în creștere cu 14% față de anul 2011. La nivel de regiune de dezvoltare, distribuția unităților sanitare este oarecum echilibrată, ținându-se cont inclusiv de populația regiunii respective.

Distribuția unităților sanitare pe regiuni în anul 2017

La nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, numărul total de unități sanitare era de 7.330 în anul 2017, deservind o populație de peste 2.4 milioane de locuitori. Astfel, datele statistice indică faptul că la nivelul regiunii existau 66 spitale, 7 policlinici, 10 ambulatorii de specialitate, 1.182 cabinete medicale de familie, 1.808 de cabinete stomatologice și 963 de farmacii.

Distribuție unități sanitare la nivel de județ

Astfel, se remarcă faptul că județul Constanța are cele mai multe unități medicale, fapt datorat populației mai mari, existenței Facultății de Medicină din cadrul Universității "Ovidius", dar și nivelului de dezvoltare sau capacităților economice mai ridicate. În același timp, se observă faptul că anumite județe nu au ambulatorii de specialitate (Brăila, Tulcea, Vrancea) sau policlinici (Tulcea, Vrancea). Evoluția din perioada anilor 2012-2017 arată creșterea numărului de spitale și ambulatorii de specialitate, dar și a cabinetelor stomatologice și a farmaciilor – acestea din urmă fiind înființate în regim privat. Pe de altă parte, numărul de policlinici și cabinet medicale s-a diminuat în perioada ultimilor 5 ani.

Număr de copii din centre de plasament și număr centre pentru copii

Datele existente la momentul actual fac referire la situația generală întâlnită la nivelul României. Astfel, în anul 2017 existau un număr de 18.197 de copii aflați în centre de plasament, dintre care, marea majoritate având vârsta cuprinsă între 14-17 ani. Evoluția ultimilor ani arată o scădere a numărului de copii din centre de plasament, o reducere cu aproximativ 21% față de anul 2012. Situația pozitivă se datorează, în principal, creșterii nivelului de trai din România. Un alt aspect important este evidențiat prin faptul că o pondere de 20% din acești copii se află plasați în centre de plasament din sistemul privat, condițiile de trai fiind mai ridicate în aceste cazuri.

Având în vedere toate categoriile de centre de plasament din România, numărul total al acestora este de 5.350, ceea ce arată că sistemul poate acoperi numărul de copii aflați în centre în momentul actual. Pe de altă parte, statistica include o serie de instituții care nu sunt specializate în acomodarea copiilor, ci doar în oferirea de asistență pentru aceștia.

Număr centre pentru persoane adulte și numărul adulților asistați în centre speciale (Regiunea Sud-Est)

Categoriile de centre	Număr	Persoane adulte asistate	Număr mediu/instituție
Cămine private pentru persoane vârstnice	281	6134* ¹	22
Cămine publice pentru persoane vârstnice	124	9451*	76
Centre de îngrijire și asistență	118	6535	55
Centre de integrare prin terapie ocupațională	18	1091	61
Centre de recuperare și reabilitare	339	12359	36
Total	475	35570	75

La nivel național există un număr total de 475 de centre pentru persoanele adulte, incluzând căminele private și publice pentru persoanele vârstnice. Acestea găzduiesc, în medie, un număr total de 35.570 de persoane, ceea ce indică o medie de 75 de persoane la nivel de centru de asistență. Numărul de centre și al numărului de persoane, în ultimii ani, se menține la un nivel constant. În același timp, numărul persoanelor aflate în necesitate de a apela la centre de asistență este mult mai ridicat la nivelul României, însă nu există o cultură și o mentalitate a cetățenilor orientate către acest tip de serviciu.

Cu privire la sumele plătite pentru alocația de stat pentru copii, Regiunea Sud-Est a cheltuit 866.540.628 RON. Regiunea Sud-Est se

¹ Număr mediu lunar de beneficiari

clasează pe locul patru privind cheltuielile pentru alocațiile de stat pentru copii și tot pe locul patru pentru numărul de copii beneficiari de alocații. Deși Regiunea Sud-Est se află pe un trend descrescător privind numărul de copii care primesc alocații, această regiune nu reprezintă un caz aparte, deoarece cu excepția Regiunii București-Ilfov, toate regiunile au același trend descrescător al numărului total de copii beneficiari. De asemenea, toate regiunile au o evoluție aproape identică în cea ce privește sumele plătite pentru alocațiile de stat pentru copii, deoarece nu există o descentralizare a politicii de protecție socială.

Prestații acordate persoanelor cu handicap

Cu privire la prestațiile acordate persoanelor cu handicap, Regiunea Sud-Est nu se clasează printre regiunile cu cheltuielile cele mai mari pentru prestații acordate persoanelor cu handicap. Deși excluziunea socială este printre cele mai mari în această regiune, această realitate nu se reflectă în prestațiile acordate persoanelor cu handicap. Trebuie subliniat din nou că veniturile pe persoană din Regiunea Sud-Est sunt printre cele mai mici din țară, producând riscul ca persoanele cu handicap să nu aibă un venit care să le ofere un nivel de trai decent, pe lângă faptul că numeroase

studii indică faptul că persoanele cu handicap sunt discriminate pe piața muncii.

Referitor la cheltuielile totale privind prestațiile acordate persoanelor cu handicap în perioada 2011-2017, în județul Tulcea cheltuielile au crescut cu 24.48%, în Vrancea cu 3.8% (între 2011 și 2014 cheltuielile au scăzut cu 16.78% după care au început să crească din nou) în timp ce în Buzău cheltuielile au crescut cu 30.30% (până în 2016).

I.2. Principalele disparități la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est

Un punct de pornire esențial în explorarea disparităților existente la nivelul Regiunii de Dezvoltare Sud-Est, în contextul identificării și analizării comunităților marginalizate de la nivelul acestei arii, este reprezentat de analizarea comparativă a situației privind sărăcia relativă și deprivarea materială la nivel național. Astfel, în perioada de referință cuprinsă între anii 2010 și 2018, Regiunea Sud-Est a înregistrat una dintre cele mai ridicate valori pentru indicatorul vizând rata sărăciei relative. Conform Institutului Național de Statistică, acest indicator reprezintă ponderea persoanelor din totalul populației care provin din gospodării care au un venit disponibil per

adult-echivalent mai mic decât pragul de sărăcie². În ciuda înregistrării unei tendințe de descreștere (începând cu anul 2015), la nivelul anului 2017 regiunea rămâne cea de-a treia zonă în ceea ce privește rata sărăciei.

Pornind de la o serie de criterii esențiale pentru identificarea și explorarea sărăciei multidimensionale și a marginalizării precum capitalul uman specific unor zone (educația, starea de sănătate, mărirea și compoziția gospodăriilor), ocuparea forței de muncă și condițiile de locuire, Atlasul zonelor urbane marginalizate din România a indicat la nivelul Regiunii Sud-Est existența unor zone urbane dezavantajate de mari dimensiuni (în special la nivelul județului Brăila), precum și a zonelor urbane marginalizate (mai numeroase la nivelul județului Constanța).

Conform metodologiei Atlasului, zonele urbane dezavantajate reprezintă zone din interiorul orașelor și municipiilor care nu ating un standard corespunzător pe unul sau două dintre cele trei criterii anterior menționate (capitalul uman, ocuparea forței de muncă și condițiile de locuire), în timp ce zonele urbane marginalizate reprezintă zonele din interiorul orașelor și municipiilor care prezintă deficit de capital uman, un nivel scăzut de ocupare

formală și în general condiții improprii de locuire.

Privind concentrarea populației în zone urbane marginalizate, Regiunea Sud-Est se diferențiază din nou printr-un procent ridicat de 4,2% al populației în astfel de zone (comparabil cu cele înregistrate la nivelul regiunilor Nord-Est și Centru). În ceea ce privește ponderea persoanelor de la nivelul regiunii care locuiesc în zone nedezavantajate, din nou se identifică discrepanțe regionale, Regiunea Sud-Est înregistrând conform datelor disponibile la nivelul Atlasului zonelor urbane marginalizate cel de-al doilea procent scăzut la nivel național – respectiv de 62,4%, după Regiunea Nord-Est.

La nivelul distribuției populației urbane după județ și în funcție de tipul ariei de rezidență, cele mai substanțiale discrepanțe sunt întâlnite în cazul județelor Tulcea și Galați în ceea ce privește distribuția populației în zone dezavantajate din punct de vedere al condițiilor de locuire, în cazul județelor Constanța și Brăila în ceea ce privește distribuția populației în zone dezavantajate din punctul de vedere al ocupării și în cazul județelor Tulcea și Brăila în ceea ce privește procentul persoanelor localizate în zone

---

² Pragul de sărăcie este stabilit la 60% din mediana distribuției gospodăriilor după venitul disponibil pe adult echivalent.

dezavantajate din punct de vedere al capitalului uman (educația, starea de sănătate, mărirea și compoziția gospodăriilor situându-se sub standardele existente la nivelul altor arii similare).

Disparitățile existente la nivelul Regiunii Sud-Est sunt în general numeroase, discrepanțele cele mai substanțiale fiind în general între mediile rural și urban. Cu toate acestea, pornind de la datele ce au fundamentat cele două atlase de identificare a zonelor rurale și urbane marginalizate, se poate argumenta faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est se regăsesc unele dintre cele mai dens populate zone

urbane marginalizate (circa 16,6% din totalul populației situate în astfel de zone), peste rata de marginalizare calculată pentru mediul rural, care plasează regiunea pe locul trei la nivel național (după Regiunile Nord-Est și Centru). Această situație se bazează însă în bună măsură pe o imagine de ansamblu generată în baza datelor colectate la recensământul din anul 2011, fiind necesară o explorare actualizată în detaliu la nivelul regiunii pentru a se verifica perpetuarea acestei stări de fapt și pentru a se identifica factorii care alimentează în timp aceste tendințe.

Capitolul II. Comunitățile marginalizate din Regiunea Sud-Est

II.1 Identificarea comunităților marginalizate urbane

Pentru identificarea comunităților marginalizate urbane din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est au fost avuți în vedere mai mulți factori care să asigure reprezentativitatea acestora, precum și relevanța pentru obiectul studiului "Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est". Luând în considerare faptul că perioada analizată în cadrul prezentului studiu este 2011-2016 (2017 acolo unde există date disponibile), precum și faptul că declararea unor comunități marginalizate urbane se realizează la nivel de sector de recensământ (definit ca fiind un sector de aproximativ 200 de locuitori), un prim pas extrem de relevant pentru identificarea comunităților marginalizate urbane l-a reprezentat analiza comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est, așa cum au fost acestea identificate în cadrul Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate³ (identificate în baza datelor

disponibile la nivel micro colectate în cadrul Recensământului Populației 2011). Rezultatele analizei efectuate sunt relevante pentru studiul elaborat, luând în considerare faptul că acesta din urmă vizează perioada 2011-2016/2017.

Pentru analizarea gradului în care comunitățile marginalizate urbane identificate la nivelul Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate și-au păstrat în continuare gradul de marginalizare, s-au avut în vedere următoarele metode suplimentare, menite să ofere o situație cât mai actualizată asupra respectivelor comunități pentru perioada 2016-2017, acolo unde datele au fost disponibile:

- *Colectarea de indicatori statistici actualizați de la nivelul tuturor localităților urbane din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est, pentru recalcularea indicatorilor care stabilesc dacă o comunitate urbană este marginalizată. Recalcularea indicatorilor pentru definirea comunităților marginalizate, s-a*

³ Banca Mondială, Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate, 2016

efectuat în baza datelor transmise de primăriile care au transmis datele solicitate (11 localități au transmis datele din cele 35 contactate);

- Analiza strategiilor de dezvoltare locală disponibile la nivel de municipii și a strategiilor privind comunitățile marginalizate urbane pentru localitățile pentru care acestea au fost elaborate;
- Aplicarea de chestionarea în rândul unui eșantion de comunități urbane marginalizate (o comunitate urbană marginalizată pentru fiecare județ), eșantionul selectat fiind reprezentativ pentru nivelul regional la care se realizează studiul;
- Completarea analizelor cu o metodă calitativă suplimentară propusă de către Prestator: astfel a fost propusă contactarea celor 35 de orașe și discutarea informațiilor din fișa privind gradul de marginalizare, propusă de elaboratorul studiului. Această metodă are rolul de a colecta informații actualizate referitoare la comunitățile urbane marginalizate, precum și la zonele exacte din interiorul unui oraș/municipiu care sunt considerate marginalizate. Au fost colectate 8 fișe privind gradul de

marginalizare de la nivelul municipiilor și orașelor din Regiunea de Dezvoltare Sud-Est.

De asemenea, s-a avut în vedere metodologia de identificare a comunităților urbane marginalizate propuse la nivelul Atlasului Zonelor Urbane Marginalizate, care prevede utilizarea a trei dimensiuni diferite care pot defini o comunitate ca fiind marginalizată, respectiv:

- Dimensiunea privind "Capitalul uman";
- Dimensiunea privind "Ocuparea forței de muncă";
- Dimensiunea privind "Locuirea".

În baza analizei acestor indicatori, se consideră că "zonele urbane marginalizate" sunt acele zone care cumulează deprivări pe toate dimensiunile și care sunt recomandate a reprezenta ținta programului DLRC.

II.2. Identificarea comunităților marginalizate urbane

Zonele marginalizate urbane pot fi împărțite în mai multe categorii, în funcție de tipologia de marginalizare a acestora (care în unele cazuri se suprapun parțial). Cele patru subtipuri au fost utilizate și validate la nivelul studiului realizat de Banca Mondială și au fost, de asemenea, preluate în prezentul studiu la

nivelul fișelor privind comunitățile marginalizate urbane transmise primăriilor din orașele Regiunii Sud-Est. Acestea sunt prezentate în continuare:

- A. Zone de tip ghetou cu blocuri**
- B. Zone de tip ghetou în foste colonii de muncitori**
- C. Zone de tip mahala**
- D. Zone de tip mahala cu locuințe improvizate**
- E. Zone de locuințe sociale modernizate**
- F. Zone de locuințe sociale sau clădiri ocupate abuziv în zone istorice**

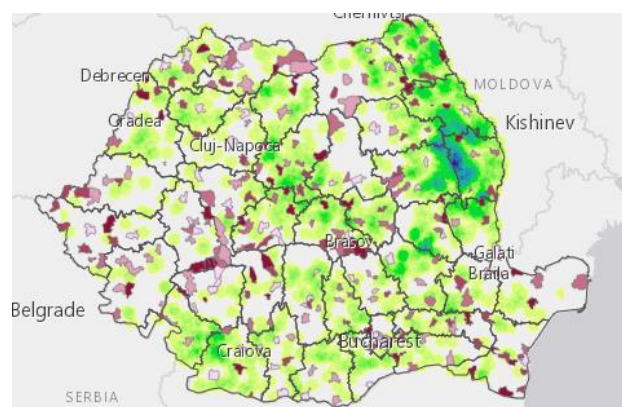
În urma consultării autorităților publice din orașele din Regiunea Sud-Est cu privire la tipologia comunităților urbane marginalizate la nivelul anului 2019, acestea au declarat că se încadrează în următoarele categorii:

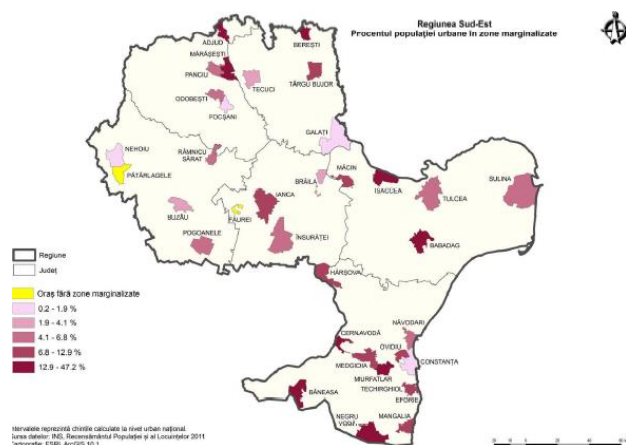
- Zone de tip ghetou cu blocuri (Hârșova, Tecuci, Adjud);
- Zone de tip ghetou în foste colonii de muncitori (Ovidiu, Tecuci);
- Zone de tip mahala cu case (Buzău, Hârșova, Tecuci, Adjud);
- Zone de tip mahala cu locuințe improvizate (Tecuci);
- Zone de locuințe sociale modernizate (Eforie, Hârșova, Tecuci);

- Zone de locuințe sociale sau clădiri ocupate abuziv în zone istorice (Hârșova).

II.3. Repartizarea teritorială a tipurilor de comunități marginalizate urbane

Pornind de la metodologia dezvoltată în perioada 2013-2014 de către Banca Mondială pentru identificarea zonelor marginalizate din mediul urban, profilul general al acestor zone se caracterizează printr-o suprareprezentare a copiilor, a persoanelor cu nivel scăzut de educație, a celor neocupate în sectorul formal și a celor cu condiții precare de locuire.

II.4 Identificarea nevoilor comunităților marginalizate urbane

În vederea identificării problemelor și nevoilor existente la nivelul comunităților marginalizate, analiza a pornit de la răspunsurile obținute la chestionarele aplicate față-în-față locuitorilor din medii urbane de la nivelul fiecărui județ din regiune. Chestionarul aplicat a vizat atât construirea unei imagini mai clare asupra elementelor care alimentează riscul de pauperitate severă și marginalizare (ex.: lipsa accesului la cursuri de formare profesională, lipsa oportunităților de muncă la nivel local, gradul de școlarizare redus și absența programelor de tip a doua șansă la nivel local, etc.), cât și o cartografiere a nevoilor intens resimțite de membrii comunităților urbane marginalizate.

O imagine de ansamblu la nivelul regiunii a relevat următoarele aspecte:

- ✚ În general, la nivel urban principalele surse de venit sunt reprezentate de salariu, ajutor social și alocația copiilor;
- ✚ Majoritatea respondenților sunt angajați (63,1%), însă lucrează preponderent ca zilieri;
- ✚ În ciuda locuirii în mediul urban, majoritatea respondenților nu au participat la programe de informare și consiliere cu privire la piața muncii;
- ✚ În general, venitul total lunar în mediul urban variază preponderent între 1000 și 2200 de lei, locuitorii regăsindu-se des (săptămânal sau lunar în proporție totală de 66,4%) în situația de a împrumuta bani;
- ✚ În acest context, indiferent de mediul de rezidență, persoanele din zone marginalizate întâmpină dificultăți în a-si permite unele alimente și servicii primare (consumul de proteine – carne sau pește – plata facturilor lunar etc.);
- ✚ Cea mai mare parte a cheltuielilor unei gospodării în mediul urban este alocată achiziției de alimente (99,2%), îmbrăcăminte (41%) și întreținere/plata facturilor (64,8%). Astfel, în ponderi foarte semnificative statistic, participanții la chestionar și implicit familiile lor, nu îndeplinesc parametri financiari minimi

care definesc calitatea vieții la nivel european și național;

- ✚ La nivel urban, 48% dintre respondenți au declarat că dețin acte pentru locuință – comparativ cu 38% respondenți din mediul rural. În ciuda procentului mai ridicat însă, nesiguranța locativă este în continuare ridicată;
- ✚ Majoritatea respondenților din mediul urban au locuințe racordate de rețeaua de curent electric (96,3%), însă acest procent scade în ceea ce privește racordarea la rețeaua de gaz (77,8%) sau alimentarea cu apă rece (77%) sau caldă (78,5%) din rețeaua publică. 74% dintre respondenți utilizează apa din puț/fântână și doar 59% dintre respondenți dispun de canalizare;
- ✚ În ceea ce privește dotările de bază, respondenții din mediul urban dețin de regulă aragaz (100%), frigider (85%), telefon mobil (81%), televizor color (81%), mașină de spălat (63%) și calorifere/aeroterme/radiatoare (55%);
- ✚ De regulă, participanții din comunitățile urbane au optat în ponderi nesemnificative statistic pentru variante de răspuns „Foarte mulțumit”, aspect ce denotă tendințele negative de evaluare a zonei. Acest lucru este confirmat de faptul că puțin peste jumătate din totalul

respondenților din mediul urban s-a declarat mulțumită doar de școlile existente (59,3%) sau de aspectul general al zonei (51,9%). La polul opus, în proporții semnificative au declarat că sunt nemulțumiți de grădinițele și creșele existente (55,6%), de șansele de a găsi un loc de muncă (66,7%), de transportul în comun (74,1%), de accesul mașinilor la drum, șosea (70,4%), de locuri de joacă pentru copii (55,6%), de locul de muncă (63,0%), de activitățile de timp liber (44,3%), de situația financiară proprie (44,4%) și de sprijinul oferit de autorități (44,4%). O parte dintre aceștia spun că sunt foarte nemulțumiți de sistemul de sănătate (48,1%) sau de sistemul educațional (37,0%);

- ✚ Pentru cei mai mulți dintre respondenții din mediul urban este ușor să ajungă la magazine generale (59,3%) și cabinet medical (48,1%). Însă, aproape jumătate consideră că este dificil să ajungă la supermarket (40,7%), piață (44,4%), școală (45,3%), spital (44,4%), stație de autobuz (51,9%), gară (48,1%) și într-o pondere mai scăzută, foarte dificil să ajungă la locul de muncă (33,3%);
- ✚ Raportat la mediul de rezidență, respondenții din mediul urban consideră în procente semnificative statistic că vor

avea în viitor condiții de viață mult mai bune (48,1%).

II.5. Tipologia comunităților marginalizate rurale

Zonele marginalizate rurale pot fi împărțite în 4 categorii, în funcție de gradul de marginalizare a acestora: marginalizare sub medie, marginalizare la medie, marginalizare peste medie și marginalizare severă. Încadrarea în cele 4 categorii a fost realizată în funcție de rata marginalizării calculată la nivelul fiecărei comune, astfel încât comunele având o rată a marginalizării cuprinsă între 0,1 și 6.1% au fost incluse în categoria comunelor cu marginalizare sub medie, cele care au înregistrat o rată a marginalizării între 6,1 și 12%, au fost încadrate în categoria comunelor cu marginalizare la medie, în vreme ce comunele care au înregistrat o rată a marginalizării cuprinsă între 12% și 24% au fost incluse în categoria comunelor cu marginalizare peste medie, iar cele care au prezentat o rată a marginalizării de peste 24%, au fost incluse în categoria comunelor având o marginalizare severă.

Gradul de marginalizare a fost definit ca procentul populației dintr-o comună, expusă condițiilor dezavantajate în termeni de dezvoltare a capitalului uman, angajabilitate sau locuire.

- Analizând tipologia comunităților marginalizate la nivelul Regiunii Sud-Est, se constată că cele mai multe comune din regiune prezintă o marginalizare la medie (42), urmate de comunele cu marginalizare peste medie (34) și marginalizare severă (31), în timp ce la nivelul a 29 de comune a fost identificată o marginalizare sub medie.
- Atlasul Zonelor Marginalizate face deosebirea, de asemenea, între două subcategorii de comunități rurale marginalizate, respectiv comunitățile marginalizate din cauza izolării geografice și comunitățile marginalizate de la periferia satelor bine conectate. În cazul primei categorii, satele sunt îndepărtate de reședința de comună, comunicând de regulă, cu restul satelor, printr-un drum neasfaltat, inaccesibil pe timp de iarnă. Izolarea geografică determină o prezență școlară redusă și o rată mare a abandonului școlar.
- Din cea de-a doua categorie fac parte zonele localizate cu precădere la marginea unui sat, care au legături bune cu reședința de comună sau cu drumurile naționale/europene. Spre deosebire de prima categorie, zonele

rurale marginalizate de la periferia satelor bine conectate sunt demarcate mai clar de restul satului, fiind reprezentate în general, de comunitățile de romi. Deși accesul acestor zone la infrastructura tehnico-edilitară este asigurat, aceasta este utilizată în mică măsură de locuitorii acestor zone.

II.6 Repartizarea teritorială a tipurilor de comunități marginalizate rurale

La nivelul Regiunii Sud-Est, cele mai multe comunități marginalizate rurale se regăsesc în județele Buzău (35 de comune cu zone marginalizate) și Galați (35 de comune cu zone marginalizate), în vreme ce în județele Tulcea și Constanța se înregistrează cel mai mic număr de comune cu zone marginalizate (9 comune în Tulcea și 14 în Constanța). În județul Brăila, comunitățile marginalizate au fost identificate la nivelul a 15 comune, iar în județul Vrancea, la nivelul a 28 de comune⁴.

Analizând gradul de marginalizare a comunelor din Regiunea Sud-Est, se remarcă următoarele aspecte la nivel județean:

- În județele Brăila, Constanța și Vrancea, predomină comunele cu marginalizare la medie;
- În județul Buzău predomină comunele cu marginalizare peste medie, urmate de cele cu marginalizare la medie;
- În județul Tulcea, din totalul de nouă comune marginalizate, patru prezintă o marginalizare sub medie și doar una prezintă o marginalizare severă;
- Cel mai mare procent de comune cu marginalizare severă din totalul comunelor marginalizate la nivel de județ, se înregistrează în județul Galați. Acesta este și județul cu cel mai mare număr de comune cu marginalizare severă din județele Regiunii Sud-Est.

II.7 Identificarea nevoilor comunităților marginalizate rurale

Comunitățile marginalizate rurale se confruntă cu o serie de nevoi, fiind caracterizate, în general, de existența unor gospodării cu venituri mici, amplasate în zone în care infrastructura tehnico-edilitară și serviciile publice sunt de slabă calitate sau

---

⁴ La nivelul anului 2011, conform Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umâne Locale din România, elaborat de Banca Mondială

lipsească, în care trăiesc familii/persoane cu un nivel scăzut de educație, aflate în situații de vulnerabilitate sau excluziune socială.

Pornind de la cele 3 criterii utilizate de Banca Mondială pentru definirea zonelor marginalizate, respectiv capitalul uman, ocuparea forței de muncă și calitatea locuințelor, cele mai pregnante nevoi ale comunităților marginalizate rurale pot fi definite ca fiind:

- Nivelul scăzut de educație, cea mai mare parte a populației din zonele rurale marginalizate fiind absolventă de învățământ gimnazial;
- Ocuparea informală, cu preponderență în sectorul agricol;
- Condiții precare de locuire, caracterizate prin lipsa infrastructurii de bază și a utilităților (acces la apă curentă și curent electric) și supraaglomerare;
- Rată ridicată a infracționalității;
- Proportie ridicată a mamelor adolescente, comparativ cu zonele rurale nemarginalizate;
- Locuințe amplasate în zone expuse riscurilor de mediu, precum inundații sau alunecări de teren.

Interviurile derulate cu reprezentanții primăriilor comunelor cu zone marginalizate

au scos la iveală următoarele probleme cu care se confruntă comunitățile rurale marginalizate din Regiunea Sud-Est: lipsa apei curente și a canalizării, lipsa curentului electric, lipsa drumurilor asfaltate, lipsa spațiilor de joacă, nivelul redus de școlarizare, lipsa locurilor de muncă, lipsa documentelor privind proprietatea, lipsa unor servicii sociale și medicale de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice, lipsa unor locuințe corespunzătoare de locuit, lipsa la acces stradal etc.

Neajunsurile cu care se confruntă locuitorii din comunitățile rurale marginalizate au fost evidențiate și la nivelul sondajului de opinie desfășurat în rândul publicului țintă din cele șase județe ale Regiunii de Dezvoltare Sud-Est. Răspunsurile înregistrate la întrebarea privind parametri financiari ai gospodăriei ilustrează situația de fapt în care se află familiile aparținând comunităților marginalizate. Astfel, se observă faptul că cei mai mulți dintre respondenți nu își permit, la nivel de gospodărie, să cumpere un autoturism (92,7%), să plece o săptămână într-o vacanță (88,9%) sau să mănânce carne sau pește în fiecare zi (85,8%). Este foarte important de menționat că dincolo de aceste nevoi ale unei persoane sau ale unei familii, respondenții declară că nu se află în situația în care să răspundă unor nevoi sau responsabilități mult

mai stringente, precum achiziționarea articolelor de îmbrăcăminte și încălțăminte (87,3%), plata facturilor în fiecare lună (83,9%), achiziționarea unei mașini de spălat (82,3%) sau încălzirea adecvată a locuinței în timpul iernii (80,4%).

Capitolul III. Maparea comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est

III.1. Comunitățile marginalizate urbane

În urma consultării autorităților publice din orașele din Regiunea Sud-Est cu privire la tipologia comunităților urbane marginalizate la nivelul anului 2019, acestea au declarat că se încadrează în următoarele categorii:

- Zone de tip ghetou cu blocuri (Hârșova, Medgidia, Techirghiol, Tecuci, Adjud);
- Zone de tip ghetou în foste colonii de muncitori (Medgidia, Ovidiu, Tecuci);
- Zone de tip mahala cu case (Buzău, Hârșova, Medgidia, Techirghiol, Tecuci, Adjud);
- Zone de tip mahala cu locuințe improvizate (Medgidia, Techirghiol, Tecuci);
- Zone de locuințe sociale modernizate (Eforie, Hârșova, Medgidia, Techirghiol, Tecuci);
- Zone de locuințe sociale sau clădiri ocupate abuziv în zone istorice (Hârșova).

În baza analizei realizate la nivelul studiului privind Comunitățile marginalizate și gradul

de sărăcie din Regiunea Sud-Est, au fost identificate/revalidate un set de comunități urbane marginalizate la nivelul județelor din Regiunea Sud-Est.

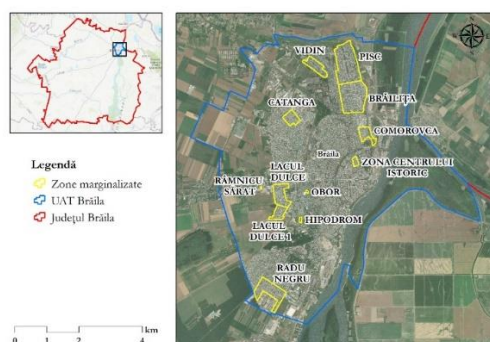
Brăila

Astfel, la nivelul județului Brăila au fost confirmate ca fiind marginalizate următoarele zone:

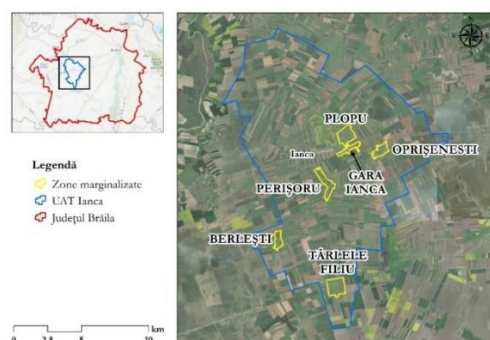
- Lacul Dulce 1 - zonă de tip mahala cu locuințe improvizate, situată în partea de vest a municipiului Brăila, delimitată de străzile Cărămidari, Grădinarilor, Măghiranului și Prahovei. Comunitatea are în jur de 269 de locuitori (și 56 de locuințe), dintre care 84 de locuitori sunt de etnie romă;
- Zona Râmnicu Sărat (str. Râmnicu Sărat nr. 115) - zonă cu locuințe sociale modernizate la nivelul cărora sunt 184 de locuitori (dintre care 2 persoane de etnie romă) și 27 de locuințe;
- Zonele Obor (str. Narciselor) și Hipodrom – zone de tip ghetou cu blocuri care reunesc 548 locuitori (dintre care 23 de persoane de etnie romă) și 200 de locuințe;

- Zonele Pisc, Brăilița, Lacu Dulce, Catanga, Vidin, Comorovca și Radu Negru – reprezentând zone de tip mahala cu case, reunind în total 2864 de locuitori (dintre care 38 de etnie romă) și 904 gospodării. Dintre acestea, zona Pisc reunește cel mai ridicat număr de locuitori – 640 de locuitori și 209 gospodării;
- Zona centrului istoric (delimitată de Bdul. Al. I. Cuza, Calea Galați, Calea Albă, Cetății, Pictor Nicolae Grigorescu și Zidarii) – zonă cu locuințe sociale ce reunește 220 de persoane (dintre care 3 de etnie romă) și 68 de locuințe.

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Brăila

Comunități marginalizate la nivelul orașului Ianca

Buzău

Potrivit datelor comunicate de către Primăria Municipiului Buzău, pentru anul 2019, la nivelul orașului au fost identificate trei categorii de zone urbane marginalizate: zone de tip mahala cu case, zone de tip mahala cu locuințe improvizate și zone cu locuințe sociale sau clădiri ocupate abuziv în zone istorice.

Zonele încadrate în categoria defavorizată sau marginalizată sunt următoarele:

- Aleea Grădinelor - cartier Simileasca – zonă de tip mahala cu case la nivelul căreia sunt înregistrați 654 de locuitori (pondere a populației de etnie romă de 80%), cu 246 de locuințe, dintre care 212 în proprietate privată.
- Cartierul Primăverii - „Colțul roșu” străzile Primăverii, Viilor, Dorobanți, Rahovei, Fundătura Sălciilor – zonă de tip mahala cu locuințe improvizate la nivelul căreia există aproximativ 150 de locuitori (45% fiind de etnie romă), ce locuiesc în 60 de locuințe (toate proprietate private);
- Centrul Istoric al Municipiului Buzău – Strada Cuza Vodă - zona cu case nationalizate aflate in proprietatea privata a statului roman si administrate de Primaria Buzau aflate

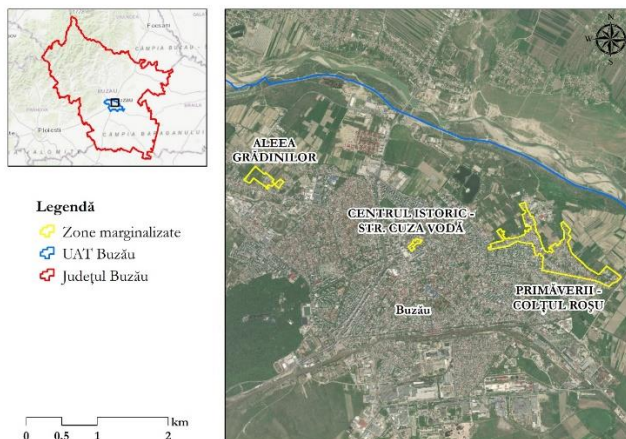
in stare de degradare avansată la nivelul căreia există 327 de locuitori (pondere de 15% a populației de etnie romă), cu un număr de 191 de locuințe, dintre care 181 proprietate privată.

Râmnicu Sărat

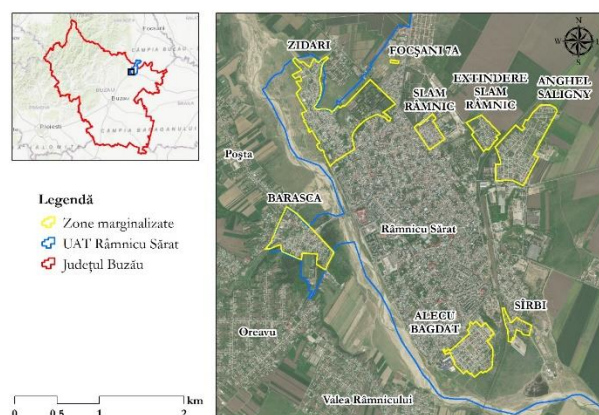
Zonele urbane marginalizate identificate sunt:

- a) Cartierul Alecu Bagdad,
- b) Cartierul Sîrbi (str. Cătunul Morilor și Fundătura Morilor),
- c) Cartierul Anghel Saligny, Cartierul Slam Râmnic (fost Cartier 7 Noimebrie),
- d) Cartierul Extindere Slam Râmnic,
- e) Cartierul Zidari,
- f) Cartierul Barasca,
- g) Ghetoul Focșani 7 A (aparține de Cartierul 1 Mai)

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Buzău

Comunități marginalizate la nivelul orașului Râmnicu Sărat

Constanța

La nivelul municipiului Constanța, principalele zone urbane marginalizate se regăsesc la nivelul următoarelor cartiere: Palas, Medeea, Zona Industrială și o parte din cartierele CET și Brătianu.

Zonele urbane marginalizate de la nivelul orașului Medgidia includ:

- Zona Grădini Nord – delimitată de strada Vâlcele;
- Zona Cămin C4;
- Zona Barăci Nord – delimitată de strada Dezrobirii nr. 27-53, strada Dezrobirii nr. 55-63, strada Silozului, strada Rândunelelor nr. 1-33, strada Ciocârliei nr. 17-39 și strada Ciocârliei nr. 15A-C.

La nivelul orașului Cernavodă Strategia de Dezvoltare integrată a orașului Cernavodă

2015-2020 indică existența comunității marginalizate Prund-Columbia-Deal Sofia-I.D. Chirescu.

În baza Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană – Zona Metropolitană Constanța⁵ au mai fost identificate următoarele zone urbane marginalizate:

- la nivelul orașului Ovidiu – zona Sat Culmea aflată la o distanță de circa 15 km de localitatea Ovidiu și 30 km de municipiul Constanța. Prin prisma distanței de zonele urbane dezvoltate, locuitorii sunt nevoiți să parcurgă distanțe mari și foarte mari pentru a beneficia de servicii medicale⁶. În baza informațiilor adiționale colectate din partea autorităților locale la nivelul orașului Ovidiu au mai fost identificate zona de nord a orașului, delimitată de strada Națională, strada Delfinului și Lacul Siutghiol, precum și zona IFA.
- la nivelul orașului Năvodari – Zona Cartier Peninsula situată la periferia orașului și caracterizată de o rată scăzută a ocupării forței de muncă, de condiții precare de locuire, de o stare

proastă a infrastructurii publice din zonă, un nivel scăzut al educației și al pregătirii profesionale, sărăcie cronică și nivel scăzut al oportunităților din zonă.

- La nivelul orașelor Techirghiol, Murfatlar și Eforie sunt menționate în general zonele de periferie ca zone urbane marginalizate, prezentându-se ca enclave de subdezvoltare. În baza informațiilor adiționale colectate din partea autorităților locale la nivelul orașului Eforie a fost de asemenea menționată zona Castelul de Apă ca prezentând caracteristicile unei zone urbane marginalizate.

La nivelul orașului Hârșova au fost identificate multiple zone urbane marginalizate:

- Zona blocurilor Soveja - Bloc P1 - Str. Plantelor nr. 33, Bloc P2 - Str. Plantelor nr. 33, Bloc P3 - Str. Plantelor nr. 33, Bloc P4 - Str. Plantelor nr. 33;
- Zona de vest a orașului Hârșova - delimitată de la nord la sud de strada Amurgului, continuată de strada Albinei (fără să o includă), de partea de

⁵ Strategia Integrată de Dezvoltare Urbană 2017-2023, disponibilă la adresa: http://www.zmc.ro/PID/2017/SIDU_capitol_1.pdf.

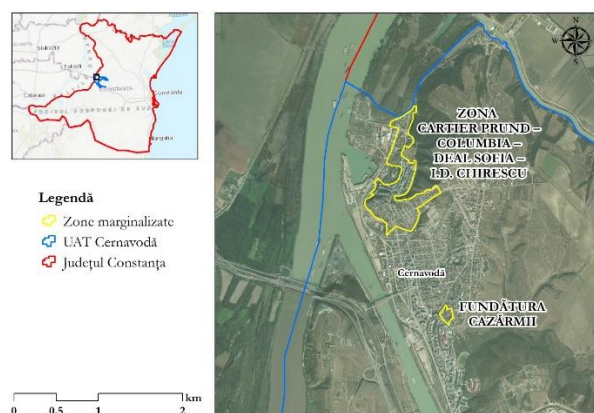
⁶ Strategia de dezvoltare durabilă a orașului Ovidiu 2016-2020, disponibilă la adresa:

www.primariaovidiu.ro/wp-content/uploads/2016/09/STRATEGIA-ORASULUI-OVIDIU.pdf.

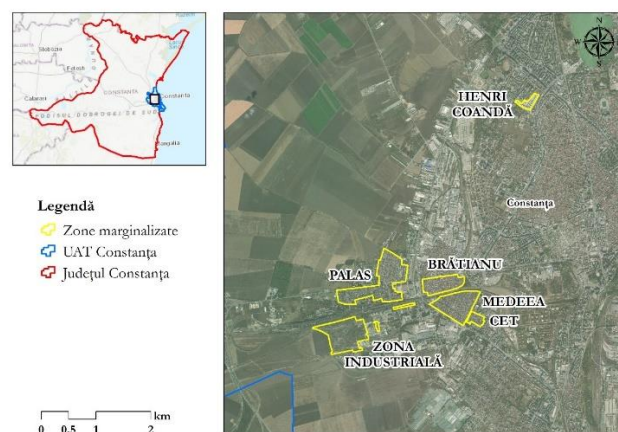
vest a străzii Rozelor până la intersecția cu strada Nicolae Țârcă, de partea de sud a străzii Nicolae Țârcă continuată cu strada Crinului, apoi de strada Minervei și de strada Carsium până la intersecția cu strada Concordiei și de strada Concordiei până la Dunăre. În zona defavorizată sunt cuprinse următoarele străzi: Alexandru Ioan Cuza, Amurgului, Canaralei, Cășăriei, Câmpului, Concordiei, Crinului, Eternității, Griviței, Independenței, Ioan Cotovu, Luminii, Minervei, Nicolae Țârcă, Ovidiu, Pinilor, Plantelor, Primăverii, Rasim, Rozelor, Saturn, Școlii, Ștefan cel Mare, Tabiei, Telegrafului, Transilvaniei, Tudor Vladimirescu, Venus, Viilor, Viitorului;

- Zona blocurilor sociale - Bloc F1 - Str. Tabiei, nr. 17, Bloc F2 - Str. Tabiei, nr. 17;
- Zona de case locuită preponderent de etnici romi –
- Strada CĂȘĂRIEI, la numerele 12B, 12C, 12D, 12E, 12F, 12G, 12H;
- Zone de locuințe sociale sau clădiri ocupate abuziv în zone istorice - Ansamblul „Vasile Cotovu”, Adresa - strada 9 Mai, nr. 2.

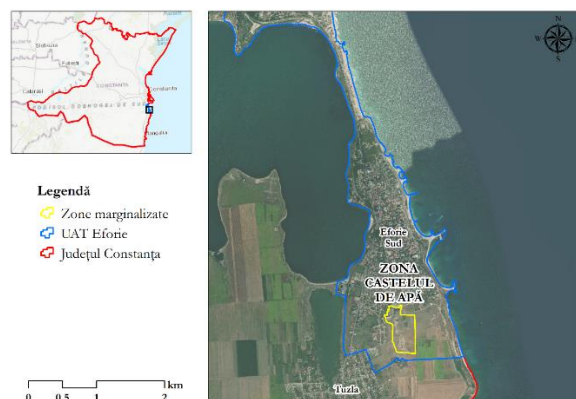
Comunități marginalizate la nivelul orașului Cernavodă

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Constanța

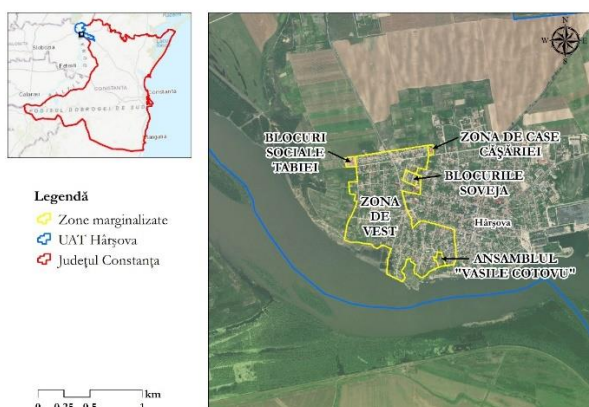

Comunități marginalizate la nivelul orașului Eforie

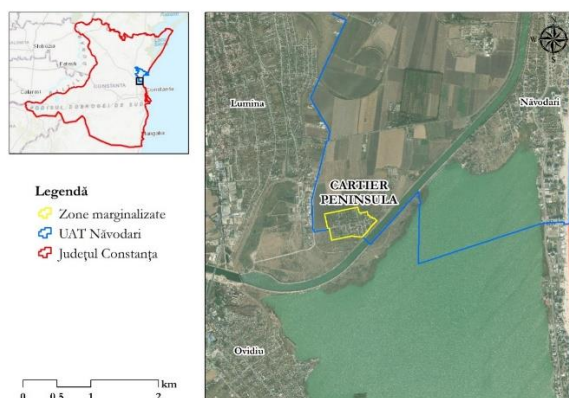

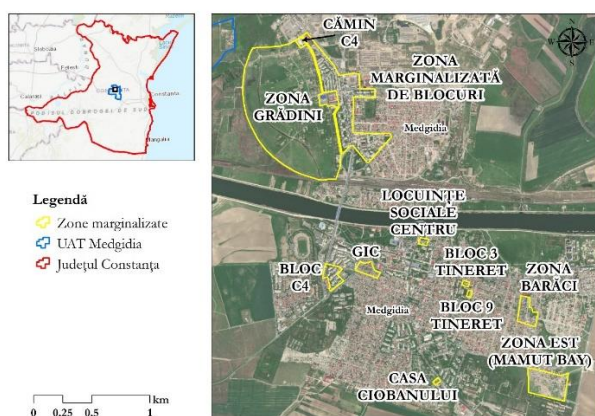
Comunități marginalizate la nivelul orașului Hârșova

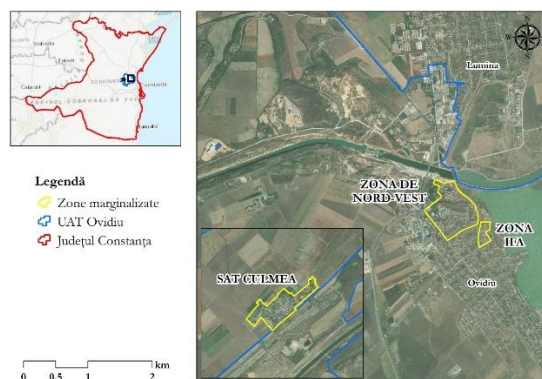
Comunități marginalizate la nivelul orașului Năvodari

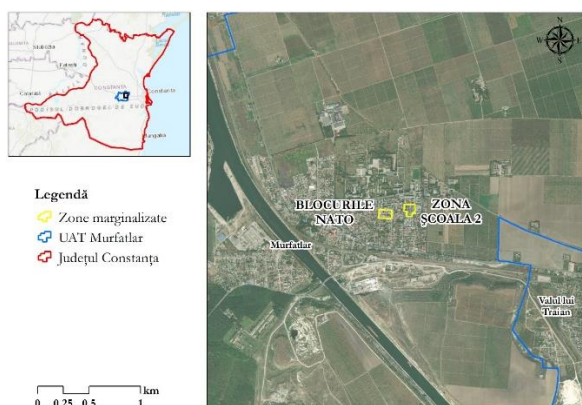
Comunități marginalizate la nivelul orașului Medgidia

Comunități marginalizate la nivelul orașului Ovidiu

Comunități marginalizate la nivelul orașului Murfatlar

Galați

Zonele încadrate în categoria defavorizată sau marginalizată din orașul Tecuci sunt următoarele:

- strada Odihnei, cartier Nicolae Bălcescu – zonă de tip ghetou cu blocuri, la nivelul căreia există aproximativ 50 locuitori (dintre care 15 de etnie romă) și 10 locuințe;
- strada Gheorghe Petrașcu nr.70 – zonă de tip ghetou în foste colonii de

muncitori, unde sunt înregistrați aproximativ 40 locuitori (dintre care de etnie romă) și 20 locuințe;

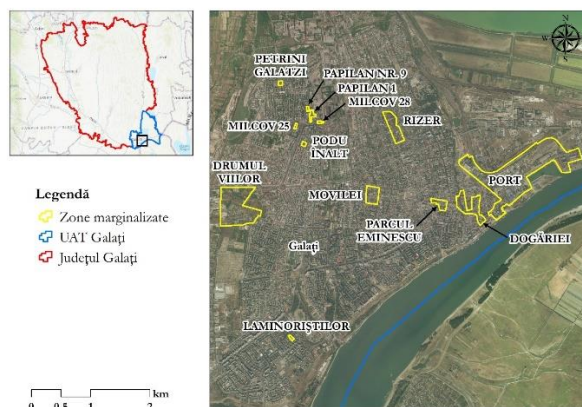
- strada Berzei, cartier Nicolae Bălcescu – zonă de tip mahala cu case, la nivelul căreia există aproximativ 150 locuitori (dintre care 45 de etnie roma) și 50 locuințe;
- strada Alexandru Lascarov Moldoveanu, zonă centrală – zonă de tip mahala cu locuințe improvizate, unde sunt înregistrați 360 locuitori (dintre care 324 de etnie romă) și 100 locuințe;
- strada Bradului, cartier Zonă Industrială și strada Nicolae Iorga, Zonă Cimitir – zone de locuințe sociale modernizate, la nivelul cărora există 160 locuitori (dintre care 32 de etnie roma) și 70 locuințe.

La nivelul orașului Galați au fost identificate 13 zone urbane marginalizate, respectiv:

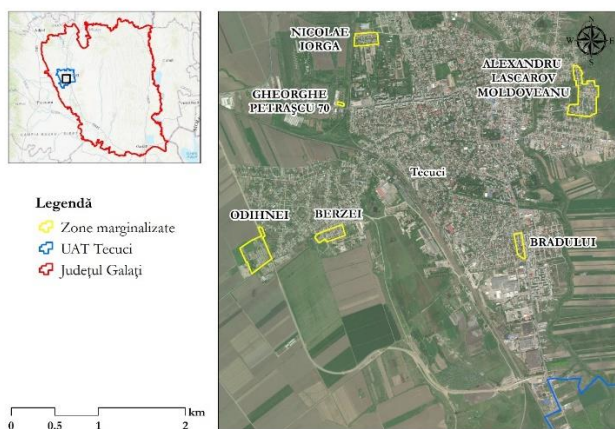
- Zona Urbană Marginalizată 1 Port;
- Zona Urbană Marginalizată 2 Dogăriei;
- Zona Urbană Marginalizată 3 Parcul Eminescu;
- Zona Urbană Marginalizată 4 Rizer;
- Zona Urbană Marginalizată 5 Movelei;
- Zona Urbană Marginalizată 6 Drumul Viilor;

- Zona Urbană Marginalizată 7 Laminoriștilor;
- Zona Urbană Marginalizată 8 Petrini Galatzi;
- Zona Urbană Marginalizată 9 Papilian 9;
- Zona Urbană Marginalizată 10 Papilian 1;
- Zona Urbană Marginalizată 11 Milcov 28;
- Zona Urbană Marginalizată 12 Milcov 25;
- Zona Urbană Marginalizată 13 Podu Înalt.

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Galați

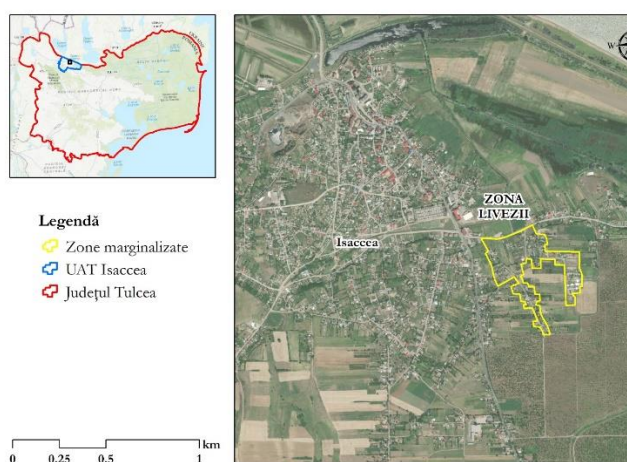
Comunități marginalizate la nivelul orașului Tecuci

Tulcea

A fost confirmată ca fiind marginalizată următoarea zonă: Orașul Isaccea – Zona Livezii. Zona considerată marginalizată este cuprinsă între: Strada Livezii, strada Câmpia Libertății, strada Saunului, Livada de pomi fructiferi.

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Isaccea

Vrancea

Pe teritoriul municipiului Focșani sunt identificate 2 zone puternic afectate de de sărăcie, marginalizare și excluziune socială: zona urbană marginalizată Bahne zona urbană marginalizată Sud - zone de tip ghetou.

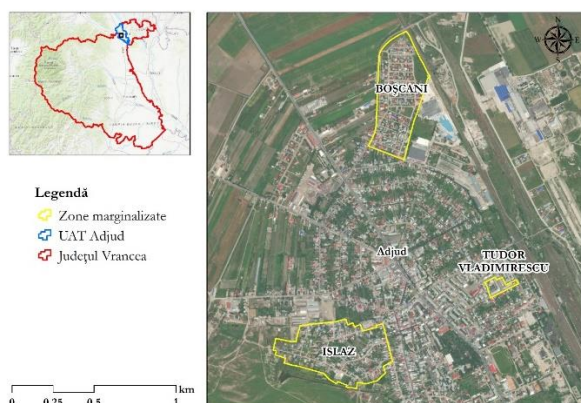
În Municipiul Adjud au fost identificate următoarele zone urbane marginalizate:

- Zonă 1. – STR. TUDOR VLADIMIRESCU – cu o populație de 243 de locuitori, din care 50% de etnie romă, domiciliați în 109 locuințe, toate aflate în proprietatea primăriei.
- Zonă 2. – STRADA ISLAZ – cu o populație de 1000 de locuitori, din care 75% de etnie romă, domiciliați în 165 de locuințe – 150 de case și 15 bordeie.
- Zonă 3. – BOȘCANI – cu o populație de 104 locuitori, din care 50% de etnie romă, domiciliați în 62 de locuințe, din care 25 aflate în proprietatea primăriei.

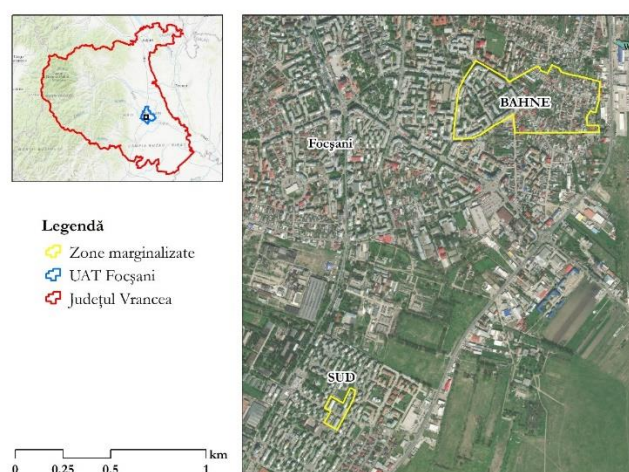
Zonele urbane marginalizate din orașul Mărășești sunt:

- Zona nr. 1 – Coloniile Calimănești;
- Zona nr.2 – Cartier Siretu.

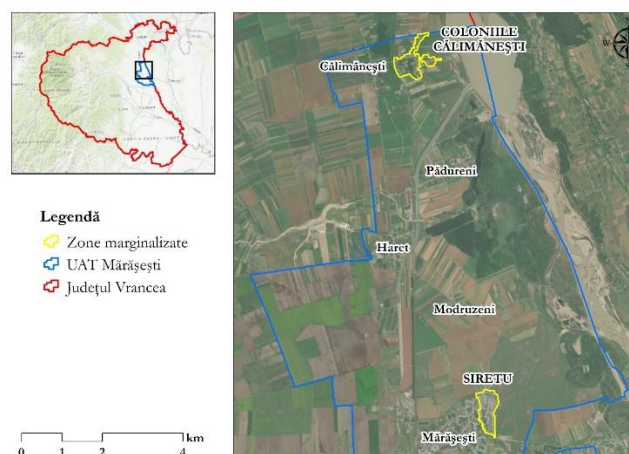
Comunități marginalizate la nivelul municipiului Adjud

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Focșani

Comunități marginalizate la nivelul municipiului Mărășești

III.2. Comunitățile marginalizate rurale

Studiul „Atlasul Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România”, elaborat de Banca Mondială și publicat în anul 2016, identifică la nivelul Regiunii Sud-Est, 136 de comunități marginalizate rurale, redată în cele ce urmează:

Județ	Comune care cuprind zone marginalizate
Brăila	Ciocile, Dudești, Frecăței, Galbenu, Mărașu, Movila Miresii, Râmnicelu, Roșiori, Șuțești, Traian, Tufești, Ulmu, Victoria, Viziru, Zăvoaia (15)
Buzău	Amaru, Bălăceanu, Berca, Bozioru, Brădeanu, Brăești, Buda, Calvinii, Cătina, Cernătești, Chiojdu, Cilibia, Cozieni, Glodeanu Sărat, Lopătari, Luciu, Măgura, Mihăilești, Naeni, Padina, Pănătău, Racovițeni, Râmnicelu, Robeasca, Rușețu, Sărulești, Scorțoasa, Scutelnici, Smeeni, Topliceni, Valea Salciei, Vernești, Vintilă Vodă, Viperești, Zărnești (35)
Constanța	Adamclisi, Castelu, Ciobanu, Crucea, Dobromir, Lipnița,

Județ	Comune care cuprind zone marginalizate
	Mihai Viteazu, Mircea Vodă, Ostrov, Pantelimon, Rasova, Topraisar, Horia, Cuza Vodă (14)
Galați	Drăgănești, Berești-Meria, Barcea, Bălăbănești, Bălășești, Băneasa, Braniștea, Brăhășești, Buciumeni, Cavadinești, Cerțești, Corod, Corni, Cudalbi, Drăgușeni, Fârțănești, Frumușița, Ghidigeni, Gohor, Grivița, Ivești, Jorăști, Liești, Măstăcani, Movileni, Nicorești, Priponești, Smulți, Tulucești, Umbrărești, Vârlezi, Vlădești, Rădești, Negrilești, Poiana (35)
Tulcea	Baia, Ciucurova, Dăeni, Horia, Izvoarele, Jurilovca, Murighiol, Slava Cercheză, Topolog (9)
Vrancea	Bălești, Chiojdeni, Cârligele, Corbița, Cotești, Dumitrești, Gura Caliței, Homocea, Jitia, Mera, Năruja, Nereju, Poiana Cristei, Pufești, Răcoasa, Reghiu, Sihlea, Slobozia

Județ	Comune care cuprind zone marginalizate
	Bradului, Străoane, Suraia, Tănăsoaia, Vidra, Vintileasca, Vizantea-Livezi, Vârteșcoiu, Vulturu, Ploscuțeni, Spulber (28)

Pentru confirmarea comunităților rurale marginalizate din Regiunea Sud-Est, a fost utilizată următoarea metodologie:

- Colectarea și analiza datelor statistice aferente celor trei criterii utilizate pentru definirea zonelor marginalizate, respectiv populație, ocupare și condiții de locuit;
- Aplicarea de chestionare față-în-față la nivelul unui eșantion de comunități rurale marginalizate selectat din lista celor identificate la nivelul Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România (18 comune) și extrapolarea rezultatelor la nivelul tuturor comunităților rurale marginalizate din regiune. Rolul aplicării acestor chestionare a fost de validare a existenței marginalizării acestor comunități și extrapolare la nivelul întregii liste de comune cu zone

marginalizate identificate la nivelul Atlasului;

- Realizarea de interviuri prin telefon, prin utilizarea unei fișe de interviu pentru colectarea de informații la nivel de comună. Astfel, au fost contactate primăriile comunelor având comunități marginalizate sever și zone cu marginalizare sub medie identificate la nivelul Atlasului Zonelor Rurale Marginalizate și al Dezvoltării Umane Locale din România (și neincluse în cadrul eșantionului pentru sondare), în vederea identificării eventualelor modificări în ceea ce privește gradul de marginalizare al comunităților în timp. Selectarea tuturor comunelor având comunități marginalizate sever (neincluse la nivelul eșantionului de sondare) s-a realizat în vederea identificării impactului politicilor publice, al intervențiilor punctuale și al factorilor economici asupra gradului de marginalizare, în vreme ce selectarea tuturor comunelor având comunități marginalizate sub medie (așa cum sunt ele definite în cadrul Atlasului), a avut scopul de a analiza dacă zonele vulnerabile de la nivelul comunelor au

depășit în timp riscul de marginalizare sau dacă acesta s-a adâncit.

Cercetarea calitativă realizată de echipa care a elaborat prezentul studiu indică faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est, în perioada 2011 - 2019, există comune care, cel mai probabil în urma intervențiilor realizate în ultimii ani, au depășit riscul de marginalizare.

Analizând gradul de marginalizare a comunelor din Regiunea Sud-Est, se remarcă următoarele aspecte la nivel județean:

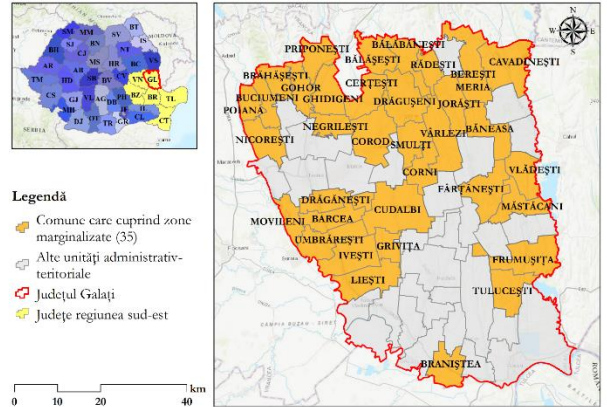
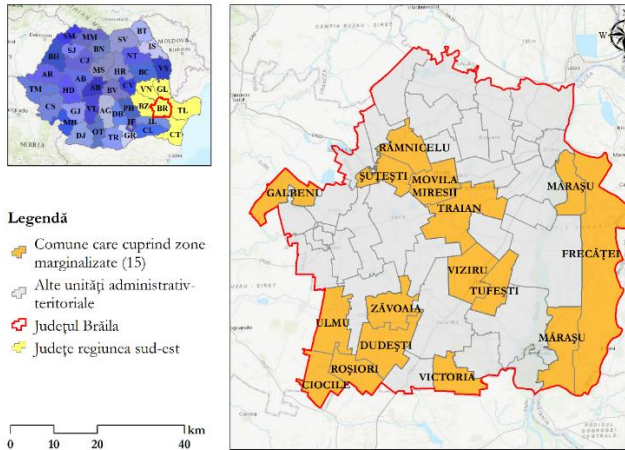
- În județele Brăila, Constanța și Vrancea, predomină comunele cu marginalizare la medie;
- În județul Buzău predomină comunele cu marginalizare peste medie, urmate de cele cu marginalizare la medie;
- În județul Tulcea, din totalul de nouă comune marginalizate, patru prezintă o marginalizare sub medie și doar una prezintă o marginalizare severă;
- Cel mai mare procent de comune cu marginalizare severă din totalul comunelor marginalizate la nivel de județ, se înregistrează în județul Galați.

Comunitățile rurale marginalizate din județele Regiunii Sud-Est, identificate la momentul elaborării studiului privind Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din

Regiunea Sud-Est sunt redată grafic în continuare.

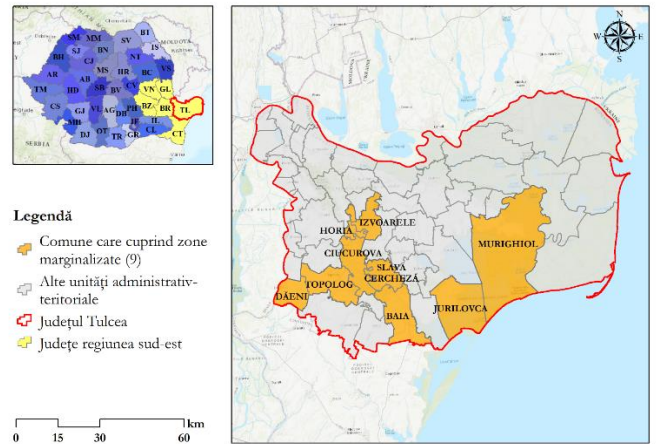
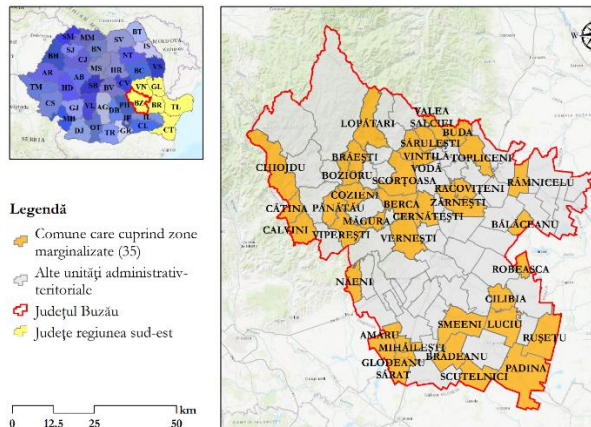
Comunități rurale marginalizate în județul Galați

Comunități rurale marginalizate în județul Brăila

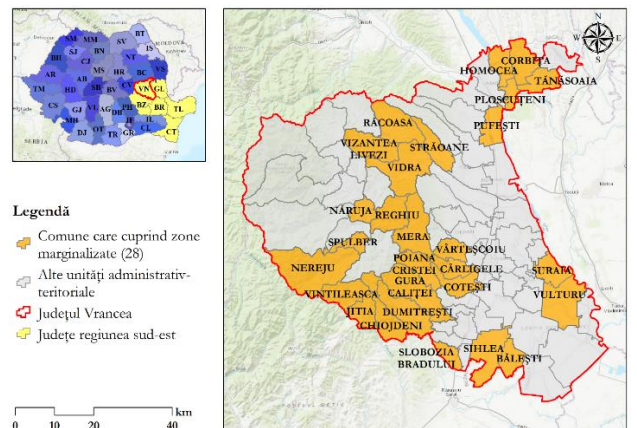
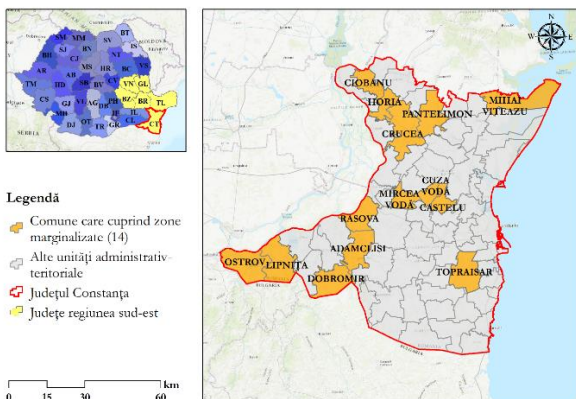
Comunități marginalizate rurale din județul Tulcea

Comunități rurale marginalizate în județul Buzău

Comunități marginalizate rurale în județul Vrancea

Comunități rurale marginalizate în județul Constanța

Capitolul IV. Populația romă din Regiunea Sud-Est

Populația romă este considerată una dintre etniile marginalizate din România. A doua ca dimensiune în totalul populației la nivel național, este totodată considerată și etnia ce însumează cele mai multe vulnerabilități, fiind puternic marginalizată. Aspectele de discriminare sunt multiple, după natura acestora putând enumera accesul dificil pe piața muncii (cu deosebire din cauza profilului de ocupare și a meseriilor specifice-tradiționale), limitările participării la educație, accesul la utilități etc.

Potrivit Raportului Băncii Mondiale din 2007 sărăcia în România are o dimensiune etnică. În 2006, în rândul populației rome existau de patru ori mai multe persoane care se puteau afla printre cei săraci față de restul populației. Populația romă este afectată de rate de șomaj peste medie, condiții improprii de locuit, un nivel scăzut al sănătății și o rată relativ mare a analfabetismului.

În Regiunea Sud-Est condițiile de viață și gradul de sărăcie sunt între cele mai precare, regiunea fiind încadrată, prin indicatorii de

nivel și risc de sărăcie între cele mai defavorizate.

Scopul cercetării privind acest capitol este reprezentat de realizarea unei analize integrate de nivel, stare, și potențial al populației de etnie romă din Regiunea Sud-Est.

O analiză aparte are în vedere ocuparea forței de muncă de etnie romă, tinând seama de specificul profesiilor și meseriilor tradiționale și de dinamica diversificării activităților de interes pentru persoanele apte de muncă. Fiind un grup vulnerabil, cercetarea va urmări și analiza sistemul de asistență socială asociat acestui grup etnic – de la servicii de asistență socială comune tuturor cetățenilor români până la cele specifice, cu adresabilitate directă asupra etniei rome, respectiv măsurile de discriminare pozitivă (precum programele de finanțare a unor proiecte în beneficiul populației de etnie romă – din fonduri structurale și nu numai).

IV.1 Caracteristicile romilor și stilul de viață

Populația romă se particularizează prin tradiții și diferențieri sociale majore, cu gospodării numeroase sărace, aflate la limita vieții decente și grupuri bogate, cu venituri substanțiale dar în proporție mare neînregistrate, din activități specifice (muzică, colectare fier vechi și construcții fier forjat etc). Romii sedentarizați sunt cei care apar cel mai adesea în înregistrările statistice oficiale, de tipul recensămintelor sau a anchetelor în gospodării, fiind cei cu acte de identitate sau care își dobândesc aceste acte în regim de urgență (în ziua votării). În plus, principiul autodeclarării utilizat la recensământ fac posibilă “migrația etnică”, respectiv declararea apartenenței la o altă etnie decât cea dobândită prin naștere. Motivația este multiplă, de exemplu, în trecut era prudența (după secole de persecuție) iar în prezent fructificarea temporară a oportunității, în special în funcție de avantajele sociale și/sau pecuniare oferite prin politici publice altor etnii (în cazul României, declararea romilor de etnie maghiară. Și beneficiind în acest caz de ajutoare sociale individuale – pașaport - sau pentru copii – alocații suplimentare pentru copii care merg la școala și învață limba maghiară).

Deși comunitatea romă este, din perspectivă istorică, prezentă în numeroase țări ale UE, geneza de popor nomad și tendința firească de a găsi spații socio-economice mai favorabile traiului, au intensificat mobilitatea acestora spre zonele cele mai dezvoltate economic ale Europei, migrația lor devenind o problemă nu doar locală, economică și socială, dar și una de interes național, de importanță politică. În plus, romii deseori omit, din diverse motive să-și înregistreze copii sau/și circule la nivel internațional fără acte, fapt pentru care sunt diferențe între înregistrările oficiale ale țărilor și numărul estimat de specialist. De exemplu pentru România, experții estimează că romii sunt de aproape 3 ori mai numeroși decât datele recensământului.

O sinteză a caracteristicilor populației Rome din România, la nivelul anului 2011, evidențiază următoarele aspecte specifice:

- a) Similar altor spații geografice și situației altor țări din zona UE, populația romă din România se particularizează prin **asocierea vulnerabilităților sociale cu excluderea pe criterii de rasă și marginalizare socială, fiind considerată ca minoritatea cea mai**

afectată de cea mai severă excluziune și victimizare (EU-MIDIS 2012).

- b) Populația de etnie romă se numără printre grupurile de populație ce **cumulează mai multe vulnerabilități asociative**: sărăcie, educație precară, ocupare în locuri de muncă marginale, slab remunerate, apartenență de grup cu probleme frecvente legate de respectarea legalității, număr ridicat de membrii fără o ocupație etc., ceea ce o poziționează cu preponderență în clasele sociale situate sub-medie, sărace, defavorizate educațional și ocupațional, dependente de sistemele de asistență socială.

IV.2 Repartizarea teritorială a comunităților de romi

Etnia romă reprezintă a doua ca mărime după maghiari, cu 1,44% din populația rezidentă din România în anul 2011. Pe județe ale regiunii cei mai numeroși romi se regăsesc în Buzău (aproape 3% din populația județului), în Brăila și Galați cu cc 2% și în Vrancea cu aproape 1,4%. Cei mai puțini numeroși sunt în Constanța (0,5%) și în Tulcea.

Comunitățile de romi sunt inegal distribuite geografic, iar dinamica teritorială a acestora

este accentuată din cel puțin următoarele motive:

- Etnia romă este în mare parte nomadă, se deplasează cu întreaga familie
- Profesiile specifice sunt bazate sau necesită mobilitate pentru vânzarea produselor
- O parte din populația romă este săracă, în proporție mai mare decât populația ne-romă și de aceea nu-și permit să aibă locuințe în proprietate și sunt în permanență în căutare de mijloace de subsistență, deplasându-se în funcție de oportunități.
- Din considerentele precizate mai sus, populația romă dobândește vulnerabilități multiple care au ca efect marginalizare/excluziune socială, izolarea de către ceilalți membrii ai comunității, deseori enclavizându-se în locațiile mai permissive material și social, în principal zone (mai) sărace.

IV.3 Situația actuală a minorității rome la nivel de regiune/ județ

Populația romă a crescut permanent, prin tradiție familiile fiind cu copii numeroși. Populația ne-romă cunoaște un declin demografic accentuat prin reducerea natalității și migrație externă. În unele regiuni,

precum Sud-Est, scăderea demografică este mai accentuată, lipsa oportunităților de ocupare și veniturile insuficiente ducând la mobilitatea indivizilor și familiilor, amânarea sau reducerea numărului de copii și, în final, schimbarea reședinței.

Populația regiunii analizate se reduce mai repede decât media națională, lipsa de atractivitate pentru a rămâne în regiune fiind determinată de factori diverși, de la gradul redus de diversificare a mediului de afaceri și nivelul tehnologic modest al regiunii, care nu atrage tinerii pentru ocupare în regiunea/localitatea natală, până la dinamica redusă a îmbunătățirii condițiilor de viață care determină mobilitatea pentru muncă și, ulterior schimbarea reședinței. În anul 2011, populația regiunii reprezenta 13% din totalul populației României, iar în 2019 ajunge la 12,73%.

Distribuția teritorială în regiune evidențiază o concentrare maximă în Constanța (peste ¼ din populația regiunii și în creștere, ajungând în 2019 la peste 27%). În Galați și Vrancea, ponderea populației regiunii crește de asemenea, dar în proporții mai modeste, respectiv cu 0,32 procente și 0,05 procente. În județele Brăila, Buzău și Tulcea, populația se reduce în termeni relativi ai structurii pe regiune.

• **Educație**

Pentru realizarea analizei gradului de includere a populației de etnie romă în sistemul de învățământ la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, au fost solicitate date de la Inspectoratele Școlare Județene și au fost obținute informații doar pentru județele Brăila, Tulcea, Vrancea. În cele ce urmează este prezentată situația persoanelor de etnie romă separat pentru fiecare din cele trei județe, luând în considerare gradul neomogen de agregare a acestora.

La nivelul județului Brăila, situația elevilor care au participat la programe de predare a studiilor în limba minorităților a crescut cu peste 180% în anul școlar 2017-2018 față de anul școlar 2016-2017, mediul urban înregistrând pentru ambii ani cele mai ridicate valori. Cei mai mulți elevi au fost înregistrați la nivelurile de învățământ primar-zi și gimnazial-zi, urmate de programe tip "a doua șansă".

Situația la nivelul județului Tulcea prezintă un trend pozitiv din perspectiva ratei abandonului școlar în învățământul preuniversitar, la nivelul populației de etnie romă, aceasta scăzând cu 0,70 puncte procentuale în anul școlar 2017/2018 comparativ cu situația din 2011/2012. De asemenea, numărul de elevi romi înscriși în

Învățământul preuniversitar în perioada 2012-2018 a crescut cu aproximativ 10%, iar cel al elevilor romi înscriși în învățământul profesional, postliceal și de maiștri, a crescut cu 7% în același interval de timp.

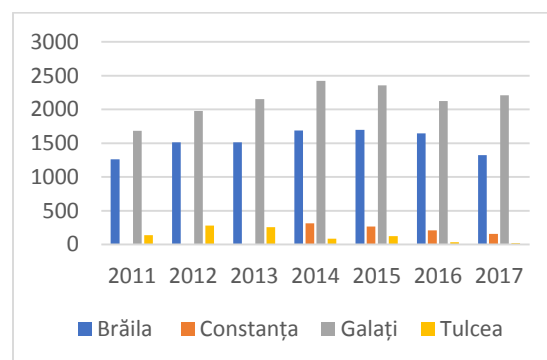
La nivelul județului Vrancea, situația elevilor de etnie romă înscriși în învățământul preșcolar, primar, liceal, preuniversitar și profesional, postliceal și de maiștri a crescut aproximativ 25% în anul școlar 2017/2018 față de anul școlar 2013/2014. Cei mai mulți elevi de etnie romă au fost înregistrați la învățământul preuniversitar.

- **Ocuparea forței de muncă**

Incluziunea activă a romilor este o necesitate macroeconomică și de dezvoltare socio-culturală. Îmbătrânirea demografică și migrația tinerilor reduc potențialul de susținere a cererii pieței muncii. Populația în vârstă de muncă este estimată să scadă cu cca 1/3 până în 2050. În același timp, ponderea persoanelor nou-intrate pe piața muncii din România care sunt romi este mare și în creștere; potențialul de ocupare se formează din noile generații, etnia romă devansând dinamica populației ne-rome de cca 2 ori – cca 1/3 din populația romă este tânără (0-14 ani) și doar 1/6 din cea ne-roma este încadrată în această categorie de vârstă la nivelul anului 2011.

Pentru analiza ocupării forței de muncă în rândul persoanelor de etnie romă la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, au fost solicitate date de la Agențiile Județene de Ocupare a Forței de Muncă și au fost obținute informații doar pentru județele Brăila, Constanța, Galați și Tulcea.

Situația șomerilor de etnie romă înregistrați în perioada 2011-2017

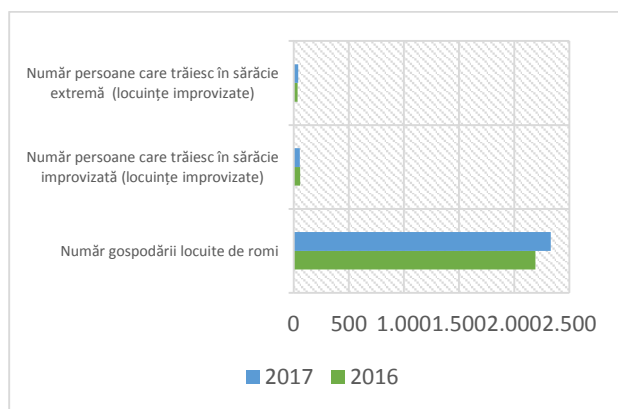
În perioada 2011-2017, cel mai mare număr de șomeri de etnie romă au fost înregistrați în județul Galați, acest aspect fiind pe deplin corelat cu evoluția indicatorilor privind rata șomajului la nivelul regiunii. Județele Constanța și Tulcea au înregistrat o scădere a numărului de șomeri de etnie romă din anul 2014 în 2017, cu aproximativ 50% în Constanța și cu 79% în Tulcea.

- **Condiții de locuit**

În baza datelor transmise de către Instituția Prefectului Județului Brăila, există următoarea situația a gospodăriilor locuite de persoanele

de etnie romă, a persoanelor care trăiesc în sărăcie improvizată și a persoanelor care trăiesc în sărăcie extremă, la nivelul județului în perioada 2016-2017:

Situația gospodăriilor de romi și a romilor aflați în sărăcie extremă din județul Brăila, în perioada 2016-2017

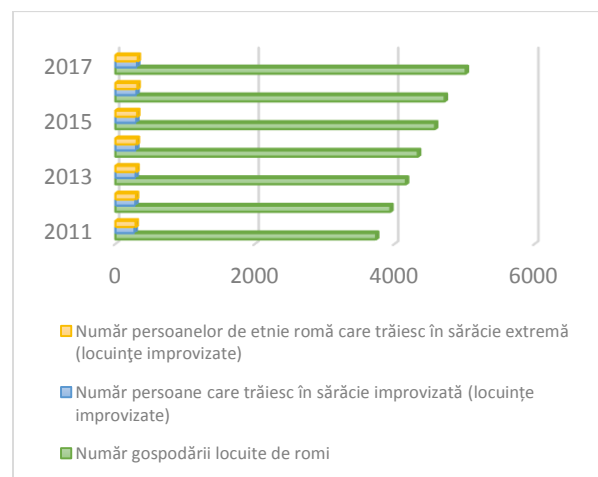

Numărul gospodăriilor locuite de romi la nivelul județului Brăila a crescut cu 0,64% în anul 2017 față de anul 2016, în timp ce numărul persoanelor de etnie romă care trăiesc în sărăcie extremă a crescut cu aproximativ 13%. Per total, numărul romilor care trăiesc în sărăcie improvizată și în sărăcie extremă a rămas constant (96 persoane) la nivelul intervalului analizat.

În baza datelor transmise de către Instituția Prefectului Județului Buzău, există următoarea situația a gospodăriilor locuite de persoanele de etnie romă, a persoanelor care trăiesc în sărăcie improvizată și a persoanelor

de etnie romă care trăiesc în sărăcie extremă, la nivelul județului în perioada 2011-2017:

Situația gospodăriilor de romi și a romilor aflați în sărăcie extremă din județul Buzău, în perioada 2011-2017

Numărul gospodăriilor locuite de romi la nivelul județului Buzău a crescut cu 34,28% în anul 2017 față de anul 2011, în timp ce numărul persoanelor de etnie romă care trăiesc în sărăcie extremă a crescut cu aproximativ 11%.

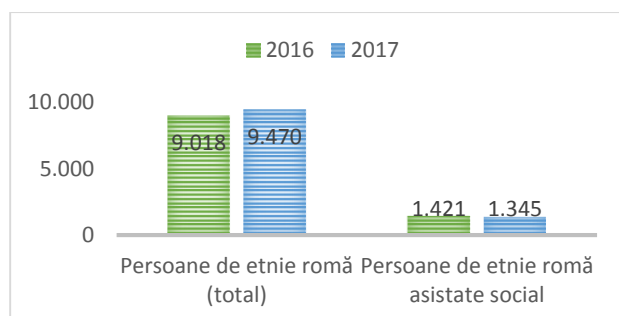
- **Asistența socială**

Pentru realizarea analizei gradului de asistare socială a populației de etnie romă la nivelul județelor Regiunii Sud-Est, au fost solicitate date de la Direcțiile Județene de Asistență Socială și Protecție a Copilului și au fost obținute informații doar pentru județele Buzău, Tulcea, Vrancea. Cu toate acestea, datele nu au putut fi analizate din perspectiva situației persoanelor de etnie

romă, întrucât datele transmise nu erau defalcate pe etnii.

În baza datelor transmise de către Instituția Prefectului Județului Brăila, există următoarea situație a persoanelor de etnie romă asistate social, la nivelul județului în perioada 2016-2017:

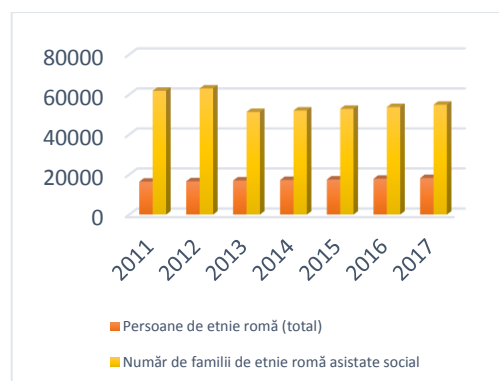
Situația persoanelor de etnie romă asistate social în județul Brăila, în perioada 2016-2017

Din totalul populației de etnie romă din județul Brăila, la nivelul anului 2016 doar un procent de 15,75% erau asistate social și aproximativ 14,24% la nivelul anului 2017. Numărul persoanelor asistate social a scăzut în anul 2017 față de anul 2016 cu aproximativ 5%.

În baza datelor transmise de către Instituția Prefectului Județului Buzău, există următoarea situația a persoanelor de etnie romă asistate social, la nivelul județului în perioada 2011-2017:

Situația persoanelor de etnie romă asistate social în județul Buzău, în perioada 2011-2017

Din totalul populației de etnie romă din județul Buzău, la nivelul anului 2011 un procent de 13% erau asistate social și aproximativ 13,54% la nivelul anului 2017.

IV.4 Probleme specifice ale populației rome

Concentrarea în zone marginalizate

Recensământul populației din anul 2011 a evidențiat zone de concentrare a populației rome:

a) în mediul rural, aproape 39% dintre romii autoidentificați trăiesc în comunități marginalizate (care acumulează capital uman redus, nivel scăzut de ocupare formală și condiții precare de locuit) față de sub 5% dintre persoanele aparținând altor etni;

b) în mediul urban, aproape 31% dintre romii autoidentificați locuiesc în zone marginalizate, în timp ce ponderea persoanelor non-rome este de doar 2,6%.

Atlasul zonelor urbane marginalizate identifică de asemenea o proporție mare, de 2/5, a romilor ce trăiesc în zone dezavantajate din punctul de vedere al capitalului uman. Romii în proporție de 1/3 trăiesc în sărăcie, față de cca 3,4% din non-romi.

Abandonul școlar

Rata de participare la învățământ a copiilor romi este redusă, iar abandonul școlar are cele mai ridicate valori. Potrivit datelor Băncii Mondiale (2005-2006) în rândul copiilor de 7-14 ani ce trăiesc în familie, copiii romi au un risc ridicat de nefinalizare a învățământului primar și gimnazial, mai ales fetele. 18,7% din copii de 7-14 ani care erau în afara sistemului de învățământ și care trăiau în familie erau de etnie romă. În studiu se menționează că "Deși nivelul de educație al mamei este un predictor relevant al participării școlare, diferența dintre persoanele de etnie romă și cele de alte etnii este mare", chiar și atunci când a) se păstrează constant nivelul de educație al mamei, b) nivelul de educație al părinților este același și c) când aceștia provin din aceeași zonă geografică. Atlasul zonelor urbane marginalizate din România menționează că proporția copiilor romi cuprinși în sistemul de educație este mai redusă cu cca 10 procente pentru grupa de vârstă 6-10 ani, de cca 20 procente la grupa de vârstă de 11-14 ani și

ajunge la 40 procente pentru cei de 15-19 ani. Surprinzător este faptul că în zonele urbane marginalizate participarea la educație a copiilor romi este mai ridicată decât media la nivel național, iar ecartul față de situația pe total populației este mai redus, respectiv de cca 7 puncte procentuale, 14 puncte procentuale și 24 puncte procentuale. Totodată, 90% dintre persoanele de etnie romă cu vârstă cuprinsă între 25 și 64 de ani au absolvit un nivel de educație secundar inferior sau mai puțin, comparativ cu 42% în cazul persoanelor de alte etnii. Diferențele în ratele de participare școlară dintre persoanele de etnie romă și cele de altă etnie sunt larg întâlnite în rândul populației tinere, cu vârste între 16 și 19 ani – numai 23% dintre tinerii de etnie romă sunt înscriși în învățământul secundar superior, comparativ cu 83% dintre cei non-romi; ratele de absolvire sunt scăzute în special în rândul populației feminine de etnie romă – doar 18% dintre femeile cu vârste cuprinse între 16 și 19 ani sunt încă în școală comparativ cu 29% în rândul bărbaților de etnie romă.

Rata redusă de ocupare

Din cauza discrepanțelor semnificative de la nivelul dezvoltării și educației timpurii a copilului, romii au mai puține șanse de angajare la maturitate.

Capitolul V. Gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est

Comunitățile marginalizate sunt caracterizate printr-o sumă de vulnerabilități printre care sărăcia este determinantă. Sărăcia este în același timp un rezultat al marginalizării dar și un factor de risc major pentru accentuarea marginalizării și lipsa atractivității mediului de afaceri de a investi în dezvoltare locală.

Starea de sărăcie este măsurată deopotrivă prin indicatori statistici consacrați dar și prin analiza gradului de percepție a locuitorilor față de starea lor, respectiv asupra gradului de conștientizare a nivelului de sărăcie. Tot astfel sărăcia este materială – privarea de o serie de bunuri, facilități, condiții considerate ca fiind esențiale pentru definirea nivelului de trai – indicatori de deprivare materială - dar și imaterială/intangibilă – în care indivizii se consideră săraci în raport cu alții, fără ca standardul de viața al acestora să fie, statistic, la pragul de sărăcie definit de literatura de specialitate.

În România, rata sărăciei monetare relative s-a determinat în paralel cu rata sărăciei absolute doar până în 2009. Ulterior aderării la UE s-au adoptat metodologiile utilizate de statele membre, la recomandarea EUROSTAT, inițial pe baza unei metodologii aprobate de

Consiliul European de la Laeken în Decembrie 2001 și ulterior, potrivit îmbunătățirilor metodologice adoptate de statele membre.

Potrivit datelor disponibile, Regiunea Sud-Est este între cele mai sărace, înregistrând o ușoară reducere a decalajului față de media națională în 2017 față de 2011. Se constată că această “apropiere” față de valorile medii naționale la finele perioadei de analiză nu reflectă o performanță individuală semnificativă, ci dimpotrivă, se realizează prin creșterea ratei sărăciei relative în anul 2017 la 29,6%, fata de 29,2% în 2011, urmând o evoluție puternic nefavorabilă până în 2014 când se atinge 34% și apoi se ameliorează cu cca 4 puncte procentuale.

Regiunea Sud-Est în anul 2008 se situa la doar 4.1 puncte procentuale de regiunea cu nivelul de risc cel mai ridicat (Sud-Vest Oltenia) și la 49,5 pp față de cea cu riscul cel mai redus (Provincia Autonomă di Trento). În anul 2017 situația apare relativ ameliorată, respectiv s-a depărtat la 11,3 pp de cea mai slab poziționată (Sicilia) iar decalajul față de cea mai bine poziționată a fost de 27,4 pp (Provincia Autonomă di Bolzano/Bozen).

În ceea ce privește deprivarea materială severă Regiunea Sud-Est a avut o evoluție favorabilă, însă mai lentă decât alte regiuni, ceea ce a făcut ca în anul 2017 să înregistreze valoarea cea mai ridicată a indicatorului. Decalajul față de media națională s-a redus de la 5,7 pp în 2011-12 la 2,2 pp în prezent.

Studiile de specialitate demonstrează că există o relație strânsă între starea de sărăcie, respectiv riscul sărăciei și dezechilibrele pieței muncii, nu doar din câștiguri, cât mai ales din perspectiva șomerilor, a NEETs, a dimensiunii sectorului informal sau al nivelului de educație al celor ocupați, respectiv:

- a) Șomerii și persoanele inactive se confruntă cu cel mai înalt risc de sărăcie.
- b) Sărăcia în România este relaționată atât cu șomajul cât și cu munca în sectorul informal, cu precădere în agricultură.
- c) Educația este unul dintre factorii cel mai strâns corelați cu nivelul de bunăstare. Riscul de sărăcie scade în mod substanțial odată cu creșterea nivelului de educație, fiind aproape de zero pentru adulții cu educație superioară.

Principalele componente care definesc riscul de sărăcie sunt:

- a) **Riscul de sărăcie după transferuri sociale** – respectiv nivelul venitului disponibil al gospodăriei după transferurile sociale față de pragul de sărăcie național. Din această perspectivă este de menționat că România înregistra în 2017 cel mai mare risc, cu 23,6% din populație în risc sărăcie cauzată de nivelul veniturilor gospodăriei (Bulgaria avea 23,4%, Spania 21,6%, Italia 20,3%, Grecia 20,2%, Cehia doar 9,1% iar Ungaria 13,4%);
- b) **Ponderea persoanelor care locuiesc în gospodării cu intensitate redusă a muncii** – față de media UE de 9,2% în 2008 și 9,3% în 2017 pentru populația de 0-59 de ani ce trăiește în gospodării unde adulții utilizează (lucrează) mai puțin de 20% din potențialul total de munca, România a înregistrat doar 8,5% în 2008 și 6,9% în 2017;
- c) **Deprivarea materială severă se regăsește în România în 2008 la 32,7% din populație și scade doar până la 19,7% în 2017 în condițiile în care la nivel EU mediile sunt de 8,5% și respectiv de 6,9%.**

Principala sursă sustenabilă de incluziune socială și ieșire din sărăcie o reprezintă ocuparea. Din această perspectivă, rata ocupării în zona analizată este mai redusă decât media europeană, iar satisfacția în muncă este redusă; rata ocupării pe cont propriu este dintre cele mai reduse. În ceea ce

privește riscul sărăciei și rămânerea în starea de sărăcie depinde în mare măsura de incapacitatea de ocupare și reocupare și de aceea șomajul de lungă durată poate fi considerat un avertizor al creșterii vulnerabilității economice, respectiv apariția și/sau adâncirea deprivării materiale.

Capitolul VI. Măsuri, politici și recomandări privind incluziunea socială în Regiunea Sud-Est

Pornind de la analiza nevoilor regionale, corelate cu potențialul și premisele de dezvoltare, și luând în considerare direcțiile de orientare strategică europeană, se poate concluziona că viziunea de dezvoltare a Regiunii Sud-Est trebuie să asigure crearea unui context favorabil incluziunii sociale și dezvoltării comunităților marginalizate.

Direcțiile de dezvoltare regională prezintă o însemnătate deosebită în contextul socio-economic actual și orientează viziunea pe termen lung asupra dezvoltării economice sustenabile a Regiunii Sud-Est.

Analiza socio-economică și cercetarea de teren efectuată pentru identificarea comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est au relevat o serie de **dificultăți și nevoi** cu care se confruntă comunitățile locale din regiune. Acestea sunt prezentate în continuare, diferențiat pentru fiecare domeniu în parte, fiind formulate și recomandări pentru a crește gradul de incluziune socială la nivelul regiunii. Astfel, pornind de la elementele menționate anterior, a fost construit un set coerent de **măsuri/recomandări** ce vizează dezvoltarea

economică a Regiunii Sud-Est, ținând cont de posibilitățile oferite de cadrul politico-administrativ actual și de prerogativele deținute de autoritățile publice locale și regionale, precum și de imperativul utilizării mai bune a surselor europene de finanțare.

VI.1 Educație

Nevoi / Dificultăți

- Nivel scăzut de educație, cea mai mare a parte a populației din zonele rurale marginalizate fiind absolventă de învățământ gimnazial;
- Gradul de școlarizare redus și absența programelor de tip a doua șansă la nivel local;
- Rata ridicată a abandonului școlar, înregistrată la nivelul tuturor zonelor marginalizate vizate de studiu;
- Lipsa studiilor și calificărilor în rândul persoanelor de etnie romă;
- Dificultățile întâmpinate în educația tinerilor se datorează imposibilității multor familii marginalizate și/sau de romi de a-și sprijini copiii să meargă la școală, din cauza nivelului scăzut de

traii și a nivelului scăzut de educație a familiei, ce nu realizează nevoia de a-și îndruma copiii spre școală.

Măsuri / Recomandări

- Programe specifice de educație/formare profesională;
- Măsuri/acțiuni de încurajare a participării la învățământ;
- Construire / înființare și dotare unități de învățământ și sprijinirea serviciilor de tip „Afterschool” și pachetelor integrate pentru creșterea accesului și participării la educația timpurie / învățământ primar și secundar;
- Furnizarea gratuită a materialelor educaționale pentru copiii care provin din familii cu posibilități financiare reduse;
- Acțiuni de creștere a nivelului de pregătire școlară, prin stabilirea unor măsuri de stimulare a participării copiilor din comunitățile marginalizate la procesul educațional. Prin comparația datelor din studiu se constată că cele mai mari dificultăți sunt întâmpinate de persoane cu un nivel redus de educație.

VI.2 Sănătate

Nevoi / Dificultăți

- Indiferent de mediul de rezidență, persoanele din zone marginalizate întâmpină dificultăți în a-și permite unele alimente și servicii primare (consumul de proteine – carne sau pește – plata facturilor lunar etc.);
- Slaba calitate a serviciilor de sănătate și sociale, în special în zonele rurale: în aceste zone nu există spitale sau ambulatorii, iar locuitorii se confruntă cu un standard de viață scăzut, condițiile improprie de locuire cauzând adesea probleme de sănătate;
- Inaccesibilitatea serviciilor medicale pentru o parte dintre respondenții la chestionar.

Măsuri / Recomandări

- Programe și campanii de conștientizare a populației și de asigurare a unor condiții minime de sănătate și igienico-sanitare;
- Adoptarea unor măsuri care să conducă la acordarea de produse medicale de bază pentru persoanele aflate în risc de sărăcie.

VI.3 Ocuparea forței de muncă

Nevoi / Dificultăți

- Fenomen important de ocupare informală, cu preponderență în sectorul agricol;
- Lipsa accesului la cursuri de formare profesională;
- Lipsa oportunităților de muncă la nivel local;
- Majoritatea respondenților la chestionarul aplicat la nivel urban sunt angajați (63,1%), însă lucrează preponderent ca zilieri;
- Dificultăți în ceea ce privește plasarea persoanelor de etnie romă pe locurile de muncă vacante existente (reticența angajatorilor cu privire la persoanele de etnie romă);
- Majoritatea respondenților la chestionar nu au participat la programe de informare și consiliere cu privire la piața muncii;
- Participarea redusă a populației pe piața forței de muncă: comunitățile marginalizate se confruntă cu o rată ridicată a șomajului.
- Competitivitatea redusă a sectorului IMM-urilor: în special în zonele rurale, aspect ce determină situația

nefavorabilă a veniturilor populației din aceste zone.

Măsuri / Recomandări

- Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale locale pentru crearea de noi locuri de muncă, inclusiv crearea întreprinderilor sociale;
- Analiza periodică a cererii și ofertei de muncă la nivel local și creșterea gradului de intermediere a relațiilor dintre angajatori și persoane fără loc de muncă (acest tip de activitate ar putea fi realizat de către instituții precum AJOFM-uri);
- Inițierea de cursuri de specializare (la nivel de comune și orașe) într-o meserie care să permită angajarea persoanelor marginalizate în câmpul muncii;
- Măsuri combinate de integrare pe piața muncii: identificarea potențialului pieței muncii regionale și locale și elaborarea unor planuri individuale de acțiune în funcție de potențialul de angajabilitate, prin consiliere de specialitate;
- Programe pentru dezvoltarea abilităților și competențelor persoanelor aflate în șomaj;

- Servicii individualizate de integrare a șomerilor pe piața muncii;
  - Îmbunătățirea sistemului de formare profesională prin adoptarea de măsuri care facilitează accesul persoanelor care aparțin comunităților marginalizate;
  - Îmbunătățirea sistemului de consiliere profesională prin adoptarea de măsuri care facilitează accesul persoanelor care aparțin comunităților marginalizate;
  - Adoptarea de măsuri și campanii de sensibilizare a angajatorilor în vederea îmbunătățirii percepției acestora asupra persoanelor care provin din comunități marginalizate;
  - Adoptarea de măsuri care să încurajeze stabilizarea contractelor de muncă, de la contracte pe zile până la contracte pe termen mediu/lung;
  - Direcționarea stimulentei existente în domeniul IMM la nivelul zonelor în care există o prezență ridicată a comunităților marginalizate.
- de bază și a utilităților (acces la apă curentă și curent electric) și supraaglomerare;
  - Zonele (mai ales cele din mediul rural) sunt caracterizate de existența locuințelor vechi și nereabilitate, cu un statut incert al proprietății (locatarii nu dețin documente de delimitare cadastrală sau de proprietate).
  - Locuințe amplasate în zone expuse riscurilor de mediu, precum inundații sau alunecări de teren;
  - La nivel urban, 48% dintre respondenții la chestionar au declarat că dețin acte pentru locuință – comparativ cu 38% respondenți din mediul rural. În ciuda procentului mai ridicat însă, nesiguranța locativă este în continuare accentuată;
  - Majoritatea respondenților la chestionar din mediul urban au locuințe racordate de rețeaua de curent electric (96,3%), însă acest procent scade în ceea ce privește racordarea la rețeaua de gaz (77,8%) sau alimentarea cu apă rece (77%) sau caldă (78,5%) din rețeaua publică. 74% dintre respondenți utilizează apa din puț/fântână și doar 59% dintre respondenți dispun de canalizare.

VI.4 Condiții de locuit

Nevoi / Dificultăți

- Condiții precare de locuire, caracterizate prin lipsa infrastructurii

- În ceea ce privește dotările de bază, respondenții din mediul urban dețin de regulă aragaz (100%), frigider (85%), telefon mobil (81%), televizor color (81%), mașină de spălat (63%) și calorifere/aeroterme/radiatoare (55%).

Măsuri / Recomandări

- Realizarea și îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare (apă și canalizare), prin adoptarea de planuri de infrastructură locală care să prioritizeze intervențiile în zonele cu comunități marginalizate;
- Adoptarea de planuri locale de reabilitare a locuințelor, acordând prioritate în funcție de maparea nevoilor identificate la nivel local;
- Adoptarea unui sistem care să faciliteze înscrierea locuințelor în registrul cadastral;
- Îmbunătățirea planurilor locale care să vizeze construirea de clădiri sociale cu funcțiune multiplă și stimularea persoanelor din comunitățile marginalizate să acceseze clădirile sociale;
- Consiliere în vederea întocmirii dosarului pentru obținerea actelor de proprietate asupra locuințelor;

- Adoptarea de acțiuni de conștientizare cu privire la riscurile de mediu pentru populația din comunități marginalizate.

VI.5 Servicii sociale

Nevoi / Dificultăți

- Rată ridicată a infracționalității;
- Proportie ridicată a mamelor adolescente, comparativ cu zonele rurale nemarginalizate;
- Lipsa unor servicii sociale și medicale de îngrijire la domiciliu pentru persoanele vârstnice;
- Dependența unui procent ridicat al populației de ajutoare sociale, alocații și alte venituri sociale;
- Dependența populației de sisteme de asistență socială.

Măsuri / Recomandări

- Măsuri de conștientizare pentru integrarea în comunitate a persoanelor aparținând populației minoritare/grupurilor defavorizate;
- Adoptarea de programe de conștientizare cu privire la educația sexuală a tinerilor;

- Campanii și acțiuni pentru reducerea gradului de infraționalitate la nivelul zonelor marginalizate;
- Implementarea unor proiecte ce vizează stimularea persoanelor defavorizate prin acordarea unor facilități atât financiare, cât și sprijin moral și social;
- Oferirea de servicii integrate: servicii sociale, medicale, psihologice, educaționale, la nivel local sau județean;
- Dezvoltarea serviciilor sociale integrate la nivel comunitar. La nivel instituțional, dezvoltarea serviciilor dedicate pe fiecare tip de beneficiar;
- Consolidarea serviciilor sociale de protecție a vârstnicilor;
- Crearea unor grupuri de acțiune locală care să dezvolte proiecte la nivelul comunităților marginalizate;
- Creșterea implicării voluntare în soluționarea problemelor locale a romilor sau a altor grupuri vulnerabile;
- Efectuarea unor analize de nevoi sociale la nivel comunitar;
- Dezvoltarea unui sistem de servicii suport: centre de zi, after school, masă caldă, ajutoare materiale (haine, rechizite, alimente);
- Creșterea nivelului burselor, al alocațiilor, oferirea de ajutor financiar pentru hrană, îmbrăcăminte și transport și condiționarea oferirii acestor beneficii de deținerea unui loc de muncă sau activități de voluntariat;
- Inițiative de sprijinire a persoanelor din categorii dezavantajate: Frigider Comunitar, Șifonier Comunitar sau Libraria Comunitară (colectare și distribuire a produselor "în surplus" ale populației sau operatorilor economici (ex. alimente, haine, jucării, cărți, rechizite, etc.) care pot fi donate);
- Crearea de cantine sociale;
- Dezvoltarea de programe locale la care să aibă acces și tinerii din alte orașe față de reședința de județ.

VI.6 Migrație și mobilitate

Nevoi / Dificultăți

- Depopulare la nivel local datorită unei migrații externe pentru muncă: migrația populației către regiuni mai dezvoltate din interiorul sau din afara țării.
- Migrația internă a crescut în cazul mediului urban cu 4,35% în timp ce în cazul mediului rural diferența

înregistrată la nivelul soldului (diferența între persoanele plecate și cele venite) a crescut substanțial (respectiv cu peste 34%).

Măsuri / Recomandări

- Programe de promovare și îmbunătățire a imaginii publice a comunității;
- Măsuri de dezvoltare a comunităților locale (în baza recomandărilor formulate în cadrul dimensiunilor prezentate anterior);
- Dezvoltarea de parteneriate între autorități locale (primărie - școală) și ONG-uri, evaluarea realistă a cazurilor sociale și stabilirea unor acțiuni privind mobilitatea persoanelor;
- Adoptarea unor campanii de sensibilizare pentru stimularea reinvestirii veniturilor obținute în străinătate de către emigranți în proiecte comunitare locale comune.

VI.7 Reducerea marginalizării și discriminării, egalitatea de șanse

Nevoi / Dificultăți

- Segregare socială între populația romă, refugiați și ceilalți membri ai populației. Această problemă este

cauzată în principal de nivelul scăzut de educație și de trai al populațiilor minoritare, dar și de diferențele de natură socială, determinând intensificarea fenomenelor de violență în familie, consum de droguri/alcool, delincvență juvenilă, abandon școlar, abandonul și instituționalizarea copiilor, apariția conflictelor locale.

- Cea mai mare parte a cheltuielilor unei gospodării în mediul urban este alocată achiziției de alimente, îmbrăcăminte și întreținere/plata facturilor. Astfel, în ponderi foarte semnificative statistic, participanții la chestionar și implicit familiile lor, nu îndeplinesc parametri financiari minimi care definesc calitatea vieții la nivel european și național;
- În general, la nivel urban principalele surse de venit sunt reprezentate de salariu, ajutor social și alocația copiilor.

Măsuri / Recomandări

- Programe de integrare finanțate punctual în comunități, pe probleme reale, identificate la nivel local;
- Măsuri integrate și programe în domeniul marginalizării, discriminării și egalității de șanse, care să fie

- susținute atât de către instituțiile care le implementează, cât și de grupul țintă. Educație pentru părinți și copii, educație în școli pentru incluziunea lor și nediscriminare;
- Evenimente informative și campanii pentru creșterea nivelului de integrare a populației aparținând grupurilor defavorizate;
  - Servicii pentru prevenirea segregării sociale și sporirea gradului de integrare a populației defavorizate, etc.
  - Crearea unor Centre Comunitare Integrate la care să fie asigurat accesul persoanelor aflate în risc de sărăcie și care să furnizeze servicii locale în domeniul educației, serviciilor sociale, ocupării, sănătății, etc.

Capitolul VII. Concluzii

Studiul privind Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est și-a propus utilizarea unei abordări integrate a acțiunilor necesare pentru îmbunătățirea calității vieții la nivelul comunităților locale, respectiv stabilirea unor direcții și măsuri principale de acțiune care să abordeze problemele locale în funcție de contextul existent și potențialul de dezvoltare al regiunii vizate.

Așa cum a rezultat din analiza efectuată, la nivelul Regiunii Sud-Est există un set de disparități pe anumite domenii specifice, discrepanțele cele mai substanțiale fiind în general între mediile rural și urban. Luând în considerare datele ce au fundamentat cele două atlase de identificare a zonelor rurale și urbane marginalizate, se constată faptul că la nivelul Regiunii Sud-Est se regăsesc unele dintre cele mai dens populate zone urbane marginalizate (aproximativ 16,6% din totalul populației situate în astfel de zone), peste rata de marginalizare calculată pentru mediul rural, care plasează regiunea pe locul trei la nivel național (după Regiunile Nord-Est și Centru). Situația are la bază o imagine de ansamblu generată în baza datelor colectate

la recensământul din anul 2011, fiind necesară o explorare actualizată în detaliu la nivelul regiunii pentru a se verifica perpetuarea acestei stări de fapt și pentru a se identifica factorii care au alimentat în timp aceste tendințe.

În Regiunea Sud-Est condițiile de viață și gradul de sărăcie sunt între cele mai precare, regiunea fiind încadrată, prin indicatorii de nivel și risc de sărăcie între cele mai defavorizate. Astfel, în perioada de referință cuprinsă între anii 2010 și 2018, Regiunea Sud-Est a înregistrat una dintre cele mai ridicate valori pentru indicatorul vizând rata sărăciei relative.

Din perspectiva concluziilor cu privire la nevoile de identificare la nivelul domeniilor analizate, se constată că în general, Regiunea Sud-Est prezintă următoarele particularități, care pot fi abordate prin implementarea integrată a măsurilor propuse în capitolul anterior, respectiv:

- Nivel scăzut de educație, în special în mediul rural, cea mai mare parte a populației din zonele marginalizate fiind absolventă de învățământ gimnazial;

- Ocuparea informală, cu preponderență în sectorul agricol;
  - În general, la nivel urban principalele surse de venit sunt reprezentate de salariu, ajutor social și alocația copiilor;
  - Condiții precare de locuire, caracterizate prin lipsa infrastructurii de bază și a utilităților (acces la apă curentă și curent electric) și supraaglomerare;
  - Rată ridicată a infraționalității;
  - Proporție ridicată a mamelor adolescente, comparativ cu zonele nemarginalizate;
  - Locuințe amplasate în zone expuse riscurilor de mediu, precum inundații sau alunecări de teren;
  - Persoanele din zone marginalizate întâmpină dificultăți în a-și permite unele alimente și servicii primare (consumul de proteine – carne sau pește – plata facturilor lunar etc.);
  - La nivel urban, 48% dintre respondenții la chestionarul aplicat în rândul comunităților marginalizate, au declarat că dețin acte pentru locuință – comparativ cu 38% respondenți din mediul rural. În ciuda procentului mai ridicat însă, nesiguranța locativă este în continuare ridicată.
- Din răspunsurile colectate din rândul comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est, se constată faptul că persoanele în cauză își doresc dezvoltare locală și regională a anumitor sectoare, precum crearea de locuri de muncă; înființarea mai multor dispensare, spitale, școli, aziluri de bătrani sau fabrici; dezvoltarea zonelor verzi și a parcurilor de joacă pentru copii; asigurarea transportului în comun gratuit și dezvoltarea serviciilor de canalizare, gaze etc.
- Studiul privind Comunitățile marginalizate și gradul de sărăcie din Regiunea Sud-Est a reușit să valideze, actualizeze și identifice, în baza unor date recente colectate de la autoritățile publice locale, județene și regionale, o parte semnificativă din comunitățile marginalizate la nivel urban și rural. Cu toate acestea, luând în considerare limitările metodologice privind colectarea și analiza datelor (indisponibilitatea datelor la nivel local sau de sector de recensământ, caracterul neuniform al datelor, grad diferit de agregare al datelor, etc.), este considerat extrem de relevant ca analiza privind identificarea și maparea comunităților marginalizate din Regiunea Sud-Est să fie actualizată la un moment ulterior

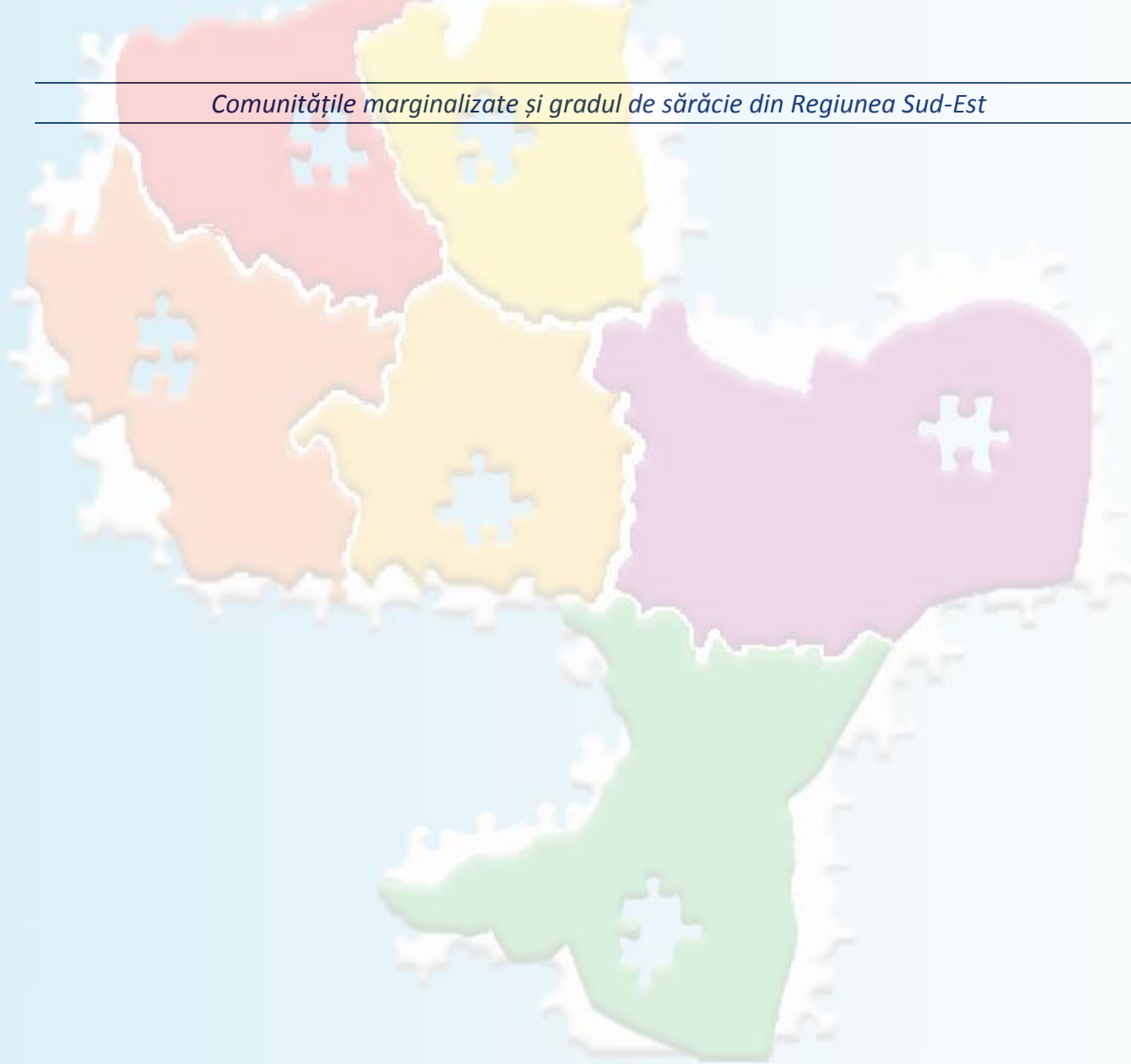
când vor exista date actualizate la nivel de localitate (de ex. după Recensământul populației din 2021).

Pentru a înțelege cum s-a dezvoltat Regiunea Sud-Est în ultimii ani (2010-2017) din punct de vedere social, precum și rezultatele și efectele acestei evoluției, prezentul studiu s-a întemeiat pe elaborarea unei analize aprofundate a situației sociale existente, a nevoilor și a potențialului de dezvoltare pentru perimetrul geografic și administrativ studiat, ținând cont totodată de oportunitățile și provocările din mediul extern. Analiza efectuată a fost completată cu informații calitative colectate de la principalii actori cheie regionali, reprezentanți ai mediului public și entităților care desfășoară activități de incluziune socială.

Din analiza efectuată asupra comunităților marginalizate la nivelul Regiunii Sud-Est a reieșit că, în general, majoritatea localităților declarate ca fiind marginalizate la nivelul anului 2011 și-au păstrat același grad de vulnerabilitate și de marginalizare, însă există și situații punctuale, atât în mediul urban, cât și în cel rural, în care unele localități au depășit

gradul de marginalizare, cel mai probabil ca urmare a implementării unor politici sociale locale și de integrare a persoanelor aflate în risc de vulnerabilitate sau în urma desfășurării unor proiecte adresate persoanelor aflate în risc de sărăcie.

De asemenea, studiul contribuie la stabilirea unor direcții de abordare integrată a problematicii comunității române la nivel local și regional și de susținere a acțiunilor propuse în direcția unei mai bune integrări a acestora în comunitățile din care fac parte. În urma analizei socio-economice și a consultării comunităților marginalizate și a actorilor cheie din regiune, studiul a propus măsuri, politici și recomandări formulate cu privire la incluziunea socială în regiune la nivelul următoarelor domenii: educație, sănătate, ocuparea forței de muncă, condiții de locuit și servicii sociale. Propunerile formulate au rolul de a acționa în vederea creșterii calității vieții tuturor cetățenilor din regiune, asigurării coeziunii sociale și reducerii sărăciei și a riscului de excluziune socială, precum și în sensul unei mai bune promovări a strategiilor și politicilor în domeniu.

Investim în viitorul tău!

Proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională
prin Programul Operațional Regional 2014-2020

Titlul proiectului: Sprijin pentru ADR SE în perioada 2018-2019 în vederea implementării
POR 2014- 2020 în Regiunea de Dezvoltare Sud-Est

Editorul materialului: Agenția pentru Dezvoltare Regională Sud-Est

Data publicării: Decembrie 2019

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii
Europene sau a Guvernului României.
